

Gofal Brys ac Argyfwng: Llif allan o'r Ysbyty – Rhanbarth Gogledd Cymru

Dyddiad cyhoeddi: Chwefror 2024

Cyfeirnod y ddogfen: 4081A2024

Mae gan yr Archwilydd Cyffredinol ystod eang o swyddogaethau archwilio a chysylltiedig, gan gynnwys archwilio cyfrifon cyrff y GIG yng Nghymru, ac adrodd wrth y Senedd ar ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran y modd y mae'r sefydliadau hynny wedi defnyddio eu hadnoddau. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gwneud ei waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n fwrdd statudol a sefydlwyd at y diben hwnnw ac i fonitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol.

Archwilio Cymru yw'r enw torfol anstatudol ar gyfer Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n endidau cyfreithiol ar wahân y mae ganddynt ill dau eu swyddogaethau cyfreithiol eu hunain fel a ddisgrifir uchod. Nid yw Archwilio Cymru yn endid cyfreithiol ac nid oes ganddo ef ei hun unrhyw swyddogaethau.

© Archwilydd Cyffredinol Cymru 2020. Ni dderbynnir unrhyw atebolrwydd gan yr Archwilydd Cyffredinol na staff Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn eu cymhwyster unigol, nac mewn perthynas ag unrhyw drydydd parti, lle mae'r adroddiad hwn yn y cwestiwn.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer o ran trin ceisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partion perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partion perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon at Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Cynnwys

Adroddiad cryno

Ynglŷn â'r adroddiad hwn	4
Negeseuon allweddol	5
Argymhellion	6

Adroddiad manwl

Beth yw maint yr her?	10
Beth sy'n effeithio ar lif effeithiol ac amserol cleifion allan o'r ysbyty?	17
Pa gamau gweithredu sy'n cael eu cymryd?	27
Beth yn fwy ellir ei wneud?	33

Atodiadau

Atodiad 1 – dulliau archwilio	36
Atodiad 2 – rhesymau dros oedi cyn rhyddhau cleifion	38
Atodiad 3 – perfformiad gofal brys ac argyfwng	42
Atodiad 4 – arosiadau am asesiadau gofal cymdeithasol a phecynnau gofal	47
Atodiad 5 – ymateb sefydliadol ar y cyd i'r argymhellion archwilio	50

Adroddiad cryno

Ynglŷn â'r adroddiad hwn

- 1 Unwaith yr ystyrir bod claf yn ddigon iach yn feddygol neu'n glinigol i adael yr ysbyty (y cyfeirir ato hefyd fel ffit yn feddygol neu ffit yn glinigol) mae rhyddhau'r claf hwnnw'n amserol i'r lleoliad cywir ar gyfer ei anghenion parhaus yn allweddol. Mae symud cleifion yn amserol, yn effeithiol ac yn effeithlon allan o leoliad ysbyty aciwt yn dwyn manteision pwysig i ofal a phrofiad cleifion yn ogystal ag i'r modd y defnyddir adnoddau'r GIG.
- 2 Pan fo'r broses ryddhau'n cymryd yn hwy nag y dylai gall fod goblygiadau sylweddol i'r claf o ran ei adferiad, ei adsefydliad a'i annibyniaeth. Bydd achosion o oedi cyn rhyddhau hefyd yn dwyn goblygiadau ar gyfer cleifion eraill sy'n dod i mewn i'r system gofal brys ac argyfwng¹ y mae arnynt angen gwely mewn ysbyty. Mae "llif" cleifion gwael yn creu tagfeydd yn y system sy'n cyfrannu at broblemau tra hysbys megis adrannau achosion brys gorlawn ac anallu i sicrhau bod cleifion yn cael eu trosglwyddo'n amserol o ofal criwiau ambiwlansys.
- 3 Yn wreiddiol roedd yr Archwilydd Cyffredinol wedi cynnwys gwaith yn ei gynlluniau archwilio lleol yn 2021 i archwilio materion system gyfan sy'n effeithio ar wasanaethau gofal brys ac argyfwng, gan gynnwys rhyddhau cleifion o'r ysbyty. Fe arweiniodd pandemig COVID-19 at ohirio'r gwaith hwn a'i gynnwys drachefn yng nghynlluniau archwilio 2023. Mae ein gwaith wedi ceisio archwilio a oes gan fyrdau iechyd ac awdurdodau lleol drefniadau effeithiol i sicrhau bod cleifion yn cael eu rhyddhau o'r ysbyty mewn modd amserol. Caiff y dull a fabwysiadwy gennym i wneud ein gwaith ei ddisgrifio yn **Atodiad 1**.
- 4 Mae'r gwaith hwn yn rhan o raglen ehangach o waith y mae'r Archwilydd Cyffredinol yn ei chyflawni ar hyn o bryd mewn perthynas â gwasanaethau gofal brys ac argyfwng yng Nghymru. Rydym hefyd yn archwilio'r trefniadau i helpu i reoli'r galw am ofal brys ac argyfwng, ac i gyfeirio cleifion at y lleoliad gofal sydd fwyaf priodol i'w hanghenion. Byddwn yn adrodd ar wahân ar ganfyddiadau'r gwaith hwnnw yn 2024.
- 5 Mae gwaith yr Archwilydd Cyffredinol ar ofal brys ac argyfwng wedi'i fwriadu i helpu i gyflawni ei ddyletswyddau statudol. Yn benodol, mae'r gwaith hwn wedi'i fwriadu i argyhoeddi'r Archwilydd Cyffredinol bod gan gyrrff y GIG ac awdurdodau lleol drefniadau priodol i sicrhau bod adnoddau'n cael eu defnyddio'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus, fel sy'n ofynnol yn ôl adrannau 17 a 61 Deddf Archwilio Cyhoeddus Cymru 2004.

¹ Mae gofal brys ac argyfwng yn disgrifio unrhyw ofal heb ei drefnu, brys ac argyfwng a ddarperir gan wasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol. Mae'r system gofal heb ei drefnu'n gymhleth gyda nifer o sefydliadau'n rhan o ddarparu gwasanaethau ac mae'n ymdrin â phobl ag afiechyd aciwt, sy'n agored i niwed ac mewn gofid y mae arnynt angen cymorth brys.

- 6 Mae'r adroddiad hwn yn nodi'r canfyddiadau o adolygiad yr Archwilydd Cyffredinol o'r trefniadau i ategu llif effeithiol allan o'r ysbyty yn rhanbarth Gogledd Cymru (y rhanbarth). Mae'r rhanbarth yn cwmpasu:
- Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr (y Bwrdd Iechyd);
 - Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy;
 - Cyngor Sir Ddinbych;
 - Cyngor Sir y Fflint;
 - Cyngor Gwynedd;
 - Cyngor Ynys Môn; a
 - Chyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam.
- 7 Wrth wneud y gwaith hwn, rydym hefyd wedi ystyried cynnydd a wnaed gan y Bwrdd Iechyd yn erbyn argymhellion blaenorol a wnaed yn ein [hadroddiad yn 2017 ar gynllunio i ryddhau cleifion](#). Mae ein canfyddiadau o'r gwaith hwn wedi'u nodi mewn adroddiad ar wahân i'r Bwrdd Iechyd.

Negeseuon allweddol

- 8 Ar y cyfan, canfuom fel a ganlyn: **er bod partneriaid yn deall llif cleifion allan o'r ysbyty ac yn dangos ymrwymiad i'w wella, mae perfformiad yn dal i fod yn her eithriadol gydag effeithiau anffafriol i brofiad a gofal cleifion. Rhaid i bartneriaid barhau i weithio'n unigol ac yn gydweithredol i bennu a gweithredu canllawiau eglur, lliniaru'r heriau a achosir gan lai o gapasiti a gofal mwy cymhleth, a sicrhau bod effaith gweithgareddau'n cael ei monitro, ei herio a'i chynyddu'n barhaus.**
- 9 Mae maint yr oedi cyn rhyddhau cleifion yng Ngogledd Cymru wedi tyfu'n sylweddol dros y blynyddoedd diwethaf, a rhwng mis Ebrill 2023 a mis Chwefror 2024, bob mis ar gyfartaledd, roedd 334 o gleifion a oedd yn ffit yn feddygol y bu oedi cyn eu rhyddhau, a chymhlethdod asesiadau oedd y prif achos dros yr oedi. Ar gyfer y flwyddyn hyd yma, hyd at a chan gynnwys mis Chwefror 2024, roedd cyfanswm y dyddiau gwely a gollwyd i oedi cyn rhyddhau yn 71,871 sy'n gyferth â chost blwyddyn lawn o £39.202 miliwn. Mae'r effaith ganlyniadol ar lif cleifion mewn ysbytai a'r system gofal brys ac argyfwng yn sylweddol, gydag amseroedd aros mewn adrannau achosion brys a'r amser a gymerir i drosglwyddo o ambiwlansys ymhell islaw targedau cenedlaethol. Ym mis Chwefror 2024, collwyd dros 8,000 o oriau ambiwlans oherwydd oedi cyn trosglwyddo, ac roedd hyd cyfartalog arosiadau yn adrannau achosion brys y Bwrdd Iechyd oddeutu 8.5 awr. Mae anawsterau gyda rhyddhau hefyd yn effeithio ar allu sefydliadau partner i ddiwallu anghenion rhai cleifion yn effeithiol, yn enwedig yng ngorllewin y rhanbarth lle mae cyfran sylweddol o gleifion yn cael eu lleoli mewn llety dros dro ar ôl cael eu rhyddhau o'r ysbyty.
- 10 Mae nifer o ffactorau'n cyfrannu at achosion o oedi cyn rhyddhau cleifion. Mae gan lawer o gleifion, yn enwedig pobl oedrannus â phroblemau iechyd meddwl,

anghenion cymhleth nad yw'n rhwydd eu diwallu â'r gwasanaethau sydd ar gael. Ceir hefyd heriau o ran y gweithlu yn y sector gofal cymdeithasol, yn enwedig yn ardaloedd Conwy, Sir Ddinbych a Gwynedd. Canfu ein gwaith nifer o wendidau mewn ymarfer a dogfennaeth sy'n ymwneud â chynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion ac angen i roi'r model Rhyddhau i Adfer ac yna Asesu (D2RA) ar waith fel a fwriadwyd. Mae angen gwneud gwaith hefyd i ymdrin â diffyg hyfforddiant a chanllawiau y cytunwyd arnynt ar y cyd ar gynllunio ar gyfer rhyddhau i staff iechyd a gofal cymdeithasol, ac i oresgyn anawsterau o ran cyfathrebu a rhannu gwybodaeth ar draws ffiniau sefydliadol.

- 11 Mae gwella llif cleifion yn nodwedd allweddol ar gynlluniau ar draws y partneriaid sy'n cyd-fynd â chwe nod Llywodraeth Cymru ar gyfer gofal brys ac argyfwng². Mae partneriaid yn cydweithio, yn strategol ac yn weithredol, i wella llif cleifion; fodd bynnag, mae pwysau ar y system yn creu diwylliant di-fudd o fwrw bai. Mae adnoddau ariannol yn cael eu cymhwyso i wella'r modd y cynllunnir ar gyfer rhyddhau cleifion, er bod cyfyngiadau ariannol mewn cyrff sy'n bartneriaid yn arwain at dreiglo cynlluniau'n barhaus ac yn y pen draw yn peidio â gadael rhyw lawer o le ar gyfer syniadau newydd. Er bod y sefyllfa'n cael ei monitro'n rheolaidd mewn sefydliadau unigol, nid oes gan bartneriaid drefniadau i oruchwyllo llif cleifion ar draws y system iechyd a gofal gyfan. Mae hyn yn cyfyngu ar gyfleoedd i archwilio datrysiadau system gyfan, gwreiddio gwersi a chanolbwyntio ar effaith gweithgarwch mewn adroddiadau ar berfformiad a chynnydd.
- 12 Mae angen i bartneriaid hefyd gynyddu i'r eithaf y defnydd o'r Gronfa Integreiddio Rhanbarthol (RIF), gwella goruchwyliaeth ac effaith y mentrau a gyflawnir i roi cymorth i ryddhau cleifion yn amserol ac yn effeithiol, a sicrhau bod gwersi o ddigwyddiadau'n cael eu rhoi ar waith mewn ymarfer rheolaidd.
- 13 Gyda'i gilydd, mae'r uchod yn dangos, er gwaethaf gwaith caled a bwriadau da ar ran sefydliadau yn y rhanbarth, bod cryn dipyn i'w wneud o hyd i wella'r modd y cynllunnir ar gyfer rhyddhau cleifion a gwella prosesau rhyddhau cleifion. Mae angen gweithredu parhaus ar draws ystod o feysydd i sicrhau'r gwelliannau sy'n angenrheidiol i gleifion, eu teuluoedd a'r system gofal brys ac argyfwng ehangach.

Argymhellion

- 14 Manylir ar yr argymhellion sy'n codi o'r archwiliad hwn yn **Arddangosyn 1**. Bydd yr ymateb sefydliadol ar y cyd i'r argymhellion hyn gan y cyrff statudol a gafodd eu cynnwys yn yr adolygiad hwn yn cael ei grynhoi yn **Atodiad 4** unwaith y bydd yr argymhellion wedi cael eu hystyried gan y pwyllgorau perthnasol.

² Ceir rhagor o wybodaeth am chwe nod Llywodraeth Cymru ar gyfer gofal brys ac argyfwng trwy <https://www.llyw.cymru/datganiad-ysgrifenedig-diwedddariad-ar-y-rhaglen-chwe-nod-ar-gyfer-gofal-brys-gofal-mewn-argyfwng>

Arddangosyn 1: argymhellion

Argymhellion

Gwella hyfforddiant a chanllawiau

- A1 Dylai'r Bwrdd Iechyd, gan weithio gydag awdurdodau lleol, ddatblygu canllawiau y cytunwyd arnynt ar y cyd i ddarparu eglurder i'r holl staff ynglŷn â sut y dylai'r broses o gynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion weithio ledled y rhanbarth. Dylai'r rhain fod yn seiliedig ar y canllawiau cenedlaethol a gyhoeddwyd ym mis Rhagfyr 2023 a dylent nodi rolau a chyfrifoldebau, a disgwyliadau, sydd wedi'u diffinio'n glir gan gynnwys pryd y dylid gwneud atgyfeiriadau ar gyfer gofal parhaus.
- A2 Dylai'r Bwrdd Iechyd ac awdurdodau lleol sicrhau bod prosesau ar waith i gyfleu canllawiau ynghylch cynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion i'r holl staff perthnasol mewn gwasanaethau iechyd a gwasanaethau cymdeithasol, gan gynnwys y rhai sy'n gweithio dros dro, gyda hynny'n cael ei ategu gan raglen barhaus o hyfforddiant diweddar a hyfforddiant sefydlu i staff newydd.

Gwella'r modd y cydymffurfir â pholisïau a chanllawiau

- A3 Dylai'r Bwrdd Iechyd wreiddio cylch archwilio rheolaidd i asesu effeithiolrwydd polisïau a chanllawiau ynghylch rhyddhau cleifion a chysondeb o ran y modd y'u rhoddir ar waith, gan gynnwys cymhwyso D2RA.
- A4 Dylai'r Bwrdd Iechyd sefydlu rheolaethau i atal staff rhag ychwanegu cleifion at restrau aros lluosog, megis ar gyfer ailalluogi, pecynnau gofal cartref a gofal preswyl i hwyluso proses ryddhau gyflym, ni waeth beth fo'r angen. Bydd hyn yn sicrhau mai dim ond y rhai y mae arnynt angen y gwasanaethau sydd ar y rhestrau aros perthnasol.

Sicrhau diogelwch cleifion wrth iddynt aros am becynnau gofal

- A5 Dylai'r Bwrdd Iechyd sicrhau bod prosesau ar waith i hysbysu gwasanaethau cymdeithasol cyn bod cleifion yn cael eu rhyddhau adref, lle y mae ar y cleifion hynny angen cymorth parhaus yn eu cartref eu hunain, a lle nad yw'r cymorth hwnnw yn ei le ar adeg eu rhyddhau.
- A6 Dylai'r Bwrdd Iechyd ac awdurdodau lleol sicrhau bod mecanweithiau ar waith i fynd ati'n rheolaidd i fonitro cleifion sy'n cael eu rhyddhau adref heb ofal cymdeithasol parhaus wedi'i drefnu ac i uwchgyfeirio materion at y gwasanaeth priodol lle y bo angen.

Gwella ansawdd gwybodaeth a'r modd y caiff ei rhannu

Argymhellion

- A7 Dylai'r Bwrdd Iechyd ac awdurdodau lleol sicrhau bod gan yr holl staff perthnasol ar draws pob sefydliad fynediad cyson at wybodaeth gyfoes am y gwasanaethau sydd ar gael yn y gymuned sydd o gymorth i ryddhau cleifion o'r ysbyty. Bydd hyn yn sicrhau nad yw cyfleoedd i ryddhau cleifion yn gynharach gyda chymorth gan wasanaethau y tu hwnt i ofal cymdeithasol yn cael eu colli.
- A8 Dylai'r Bwrdd Iechyd wella trefniadau cadw cofnodion trwy:
- 8.1. sicrhau bod yr holl staff sy'n rhan o gynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion yn meddu ar ddealltwriaeth lawn am bwysigrwydd dogfennu gwybodaeth gynhwysfawr yn nodiadau achosion cleifion i roi cymorth i gynllunio'n effeithiol ar gyfer eu rhyddhau.
 - 8.2. sefydlu rhaglen o archwiliadau o nodiadau achosion sy'n canolbwyntio ar ansawdd trefniadau cadw cofnodion.
- A9 Dylai'r Bwrdd Iechyd ac awdurdodau lleol roi ffyrdd ar waith y gellir rhannu gwybodaeth yn fwy effeithiol, gan gynnwys cyfleoedd i ddarparu mynediad ehangach at systemau sefydliadol ac, yn y pen draw, datrysiadau TG ar y cyd.

Mynd i'r afael â bylchau allweddol mewn capasiti

- A10 Mae angen i'r Bwrdd Iechyd ac awdurdodau lleol gydweithio i ddatblygu datrysiadau ar y cyd i fynd i'r afael â bylchau allweddol yng nghapasiti gwasanaethau, yn enwedig gofal cartref a gwasanaethau ailalluogi a fyddai'n ei gwneud yn bosibl rhyddhau cleifion i'w cartref eu hunain yn fwy amserol.

Cynyddu defnydd o'r Gronfa Integreiddio Rhanbarthol i'r Eithaf

- A11 Dylai'r Bwrdd Iechyd ac awdurdodau lleol, trwy'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol (BPRh), ddangos sut y maent yn gweithio i fynd ati'n fwyfwy i brif ffrydio cynlluniau hirsefydlog a gyllidir trwy RIF yr ystyrir eu bod yn wasanaethau craidd.
- A12 Dylai'r Bwrdd Iechyd ac awdurdodau lleol, trwy'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol, gytuno ar broses ar gyfer defnyddio unrhyw arian llithriant o'r Gronfa Integreiddio Rhanbarthol yn y dyfodol, gan sicrhau y ceir gwerth a budd priodol o wariant o'r fath.
- A13 I helpu i oleuo prosesau penderfynu a thrafodaethau, dylai'r Bwrdd Iechyd ac awdurdodau lleol:
- 13.1. sicrhau bod gan y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol fynediad rheolaidd at ddangosyddion perfformiad allweddol sy'n berthnasol i lif effeithiol ac amserol allan o'r ysbyty, gan gynnwys perfformiad gofal brys ac

Argymhellion

- argyfwng o fewn y Bwrdd Iechyd a rhestrau aros ar gyfer gwasanaethau cymdeithasol a phhecynnau gofal; a
- 13.2. defnyddio trefniant gweithio'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol i ddatblygu cofrestr risgiau ranbarthol sy'n dwyn ynghyd y risgiau sy'n gysylltiedig ag oedi cyn rhyddhau.

Gwella goruchwyliaeth ac effaith

- A14 Dylai'r Bwrdd Iechyd ac awdurdodau lleol sicrhau bod gwybodaeth sy'n nodi cynnydd gyda gweithgareddau a mentrau arwyddocaol a gyflawnir i roi cymorth i ryddhau cleifion yn effeithiol ac yn amserol ar gael yn rheolaidd ar lefel gorfforaethol ac ar lefel partneriaeth. Dylai hyn gynnwys gweithgareddau a mentrau a gyflawnir yn unigol ac ar y cyd, o fewn strwythur y BPRh a'r tu allan iddo, eu heffaith a sut y maent yn cyfrannu ar y cyd at ymdrin â'r heriau. Bydd hyn yn helpu i ddarparu sicrwydd bod adnoddau'n cael eu buddsoddi mewn modd sy'n cael yr effaith orau.

Gwreiddio gwersi o gamau gweithredu i fynd i'r afael ag achosion o oedi cyn rhyddhau cleifion

- A15 Dylai'r Bwrdd Iechyd ac awdurdodau lleol sicrhau bod mecanweithiau'n bodoli i roi gwersi ar waith o gamau gweithredu a gymerwyd i ymdrin ag achosion o oedi cyn rhyddhau, megis y Digwyddiadau Rhyddhau Amlasiantaeth (MADE), ac i gynnal goruchwyliaeth reolaidd i sicrhau bod y gwersi'n cael eu rhoi ar waith.
- A16 Dylai'r Bwrdd Iechyd gryfhau trefniadau uwchgyfeirio ar gyfer hysbysu ynghylch digwyddiadau anffafriol neu bryderon sy'n ymwneud â rhyddhau cleifion trwy:
- 16.1. ymdrin ag unrhyw ddigwyddiadau anffafriol neu bryderon nad ymdriniwyd â hwy eisoes, gan gyfathrebu'n glir gyda'r awdurdod lleol perthnasol; a
 - 16.2. sicrhau bod dull cyson o hysbysu ynghylch digwyddiadau anffafriol a phryderon sy'n ymwneud â rhyddhau cleifion ar waith ar draws y Bwrdd Iechyd.

Ffynhonnell yr Arddangosyn: Archwilio Cymru

Adroddiad manwl

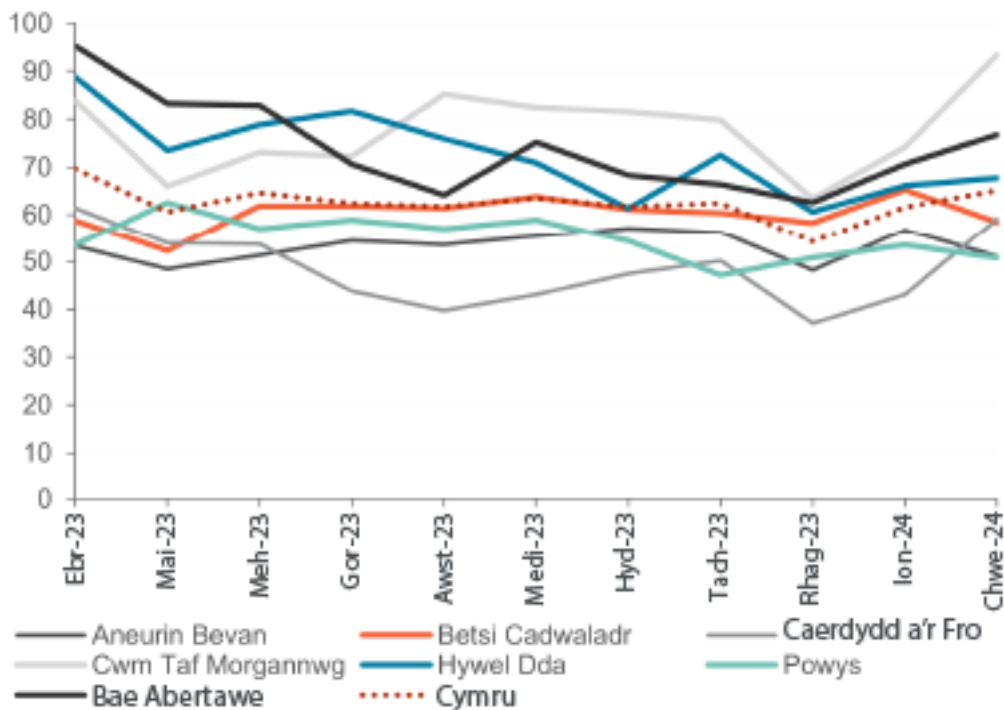
Beth yw maint yr her?

- 15 Mae'r adran hon yn nodi maint yr her y mae'r rhanbarth yn ei hwynebu mewn perthynas ag oedi cyn rhyddhau cleifion a'r effaith ddilynol ar lif cleifion a phrofiad cleifion.
- 16 Canfuom fod **niferoedd sylweddol o achosion o oedi cyn rhyddhau ledled y rhanbarth sy'n lleihau llif cleifion trwy'r ysbytai gydag effaith ganlyniadol ar wasanaethau gofal brys ac argyfwng a'r gallu i ddiwallu anghenion cleifion.**

Achosion o oedi cyn rhyddhau cleifion

- 17 Canfuom fod **niferoedd sylweddol o gleifion yn peidio â gadael yr ysbyty mewn ffordd amserol unwaith yr ystyrir eu bod yn ddigon iach yn feddygol i wneud hynny, ac mai cymhlethdod asesiadau, aros i weithwyr gofal cymdeithasol gael eu dyrannu ac arosiadau am becynnau gofal cartref yw'r prif achosion dros yr oedi.**
- 18 Mae achosion o oedi cyn rhyddhau cleifion o'r ysbyty wedi bod yn broblem hirsefydlog i gyrff yng Nghymru a rhannau eraill o'r DU. Mae'r data sydd ar gael yn dangos bod y broblem wedi gwaethygu'n sylweddol dros y blynyddoedd diwethaf.
- 19 Mae **Arddangosyn 2** yn nodi nifer yr achosion o oedi cyn rhyddhau a brofwyd gan y Bwrdd Iechyd rhwng mis Ebrill 2023 a mis Chwefror 2024, o'i gymharu â Byrddau Iechyd eraill ledled Cymru. Mae'r rhain yn ymwneud â chleifion yr ystyrir eu bod yn ffit yn feddygol ond sy'n dal i fod mewn gwely yn yr ysbyty 48 awr ar ôl i'r penderfyniad gael ei wneud eu bod yn ddigon iach i adael yr ysbyty. Mae cyfradd yr achosion o oedi cyn rhyddhau cleifion ledled y rhanbarth yn gyson â'r cyfartaledd ar gyfer Cymru fwy neu lai.

Arddangosyn 2: nifer yr achosion o oedi cyn rhyddhau cleifion am bob 100,000 o'r boblogaeth (Ebrill 2023 - Chwefror 2024)

Ffynhonnell yr Arddangosyn: Llywodraeth Cymru

- 20 Ers y pandemig, mae'r ffordd y caiff achosion o oedi cyn rhyddhau cleifion eu mesur wedi newid. Nid adroddwyd yn ffurfiol ar unrhyw ddata ynghylch achosion o oedi cyn rhyddhau cleifion yn y cyfnod rhwng mis Mawrth 2020 a mis Mawrth 2023. Cyn y pandemig, adroddid ar achosion o oedi cyn rhyddhau cleifion fel achosion o 'oedi cyn trosglwyddo gofal' a oedd yn cael eu diffinio fel y rhai sy'n parhau i feddiannu gwely ar ôl y dyddiad pan ddatgenir bod y claf yn barod i symud ymlaen at gam nesaf eu gofal. Mae hyn yn cymharu â'r dull cyfredol o gyfrif achosion o oedi sy'n canolbwyntio ar y rhai sy'n dal i fod mewn gwely yn yr ysbyty 48 awr ar ôl cael eu hadnabod yn gleifion sy'n 'ffit yn feddygol'.
- 21 Er nad yw'n gymhariaeth uniongyrchol, ym mis Chwefror 2020 adroddodd y Bwrdd Iechyd ar 81 o achosion o oedi cyn trosglwyddo gofal. Mae'r sefyllfa ar ddiwedd mis Chwefror 2024 o 324 o achosion o oedi cyn rhyddhau cleifion yn cyfateb i 16.1% o gyfanswm capasiti gwelyau'r Bwrdd Iechyd³. Fodd bynnag, mae hyn islaw

³ Yn seiliedig ar ddata ynghylch argaeledd gwelyau cyffredinol ac aciwt ym mis Gorffennaf 2023, gwefan StatsCymru (<https://statscymru.llyw.cymru/Catalogue/Health-and-Social-Care/NHS-Hospital-Activity/NHS-Beds/nhsbeds-by-organisation-site>)

cyfartaledd Cymru gyfan o 17.9% (sy'n amrywio rhwng 13.7% a 31.3%) ac yn ail isaf yng Nghymru.

- 22 Caiff y pum prif reswm dros achosion o oedi yn y Bwrdd Iechyd o'i gymharu â sefyllfa Cymru gyfan eu nodi yn **Arddangosyn 3**, a'r rhesymau mwyaf cyffredin oedd aros am asesiad ar y cyd (rhwng gwasanaethau iechyd a gwasanaethau gofal cymdeithasol) ac aros i weithiwr cymdeithasol gael ei ddyrannu. Ceir rhestr lawn o resymau dros oedi yn y Bwrdd Iechyd yn **Atodiad 2**, ac yn ôl awdurdod lleol.

Arddangosyn 3: y pum prif reswm dros oedi cyn rhyddhau cleifion (Chwefror 2024)

Rheswm dros yr oedi	Canran lle bu oedi	Cyfartaledd Cymru Gyfan
Yn aros am asesiad ar y cyd	15.7	9.0
Yn aros i weithiwr cymdeithasol gael ei ddyrannu	15.1	8.5
Yn aros i asesiad clinigol gael ei gwblhau (nyrsio / gweithiwr proffesiynol perthynol i iechyd / meddygol / fferylliaeth)	13.3	10.3
Yn aros i becyn gofal cartref newydd ddechrau	10.5	8.0
Yn aros i asesiad gael ei gwblhau gan weithwyr gofal cymdeithasol	5.6	15.7

Ffynhonnell yr Arddangosyn: Llywodraeth Cymru

- 23 O'i dadansoddi fesul awdurdod lleol, mae'r gyfradd oedi cyn rhyddhau cleifion am bob 100,000 o'r boblogaeth yn uwch fel rheol na sefyllfa Cymru gyfan ac eithrio Sir y Fflint. Aros am asesiad ar y cyd yw prif achos yr achosion o oedi yng ngorllewin y rhanbarth, ac yn Sir Ddinbych. Aros i weithiwr cymdeithasol gael ei ddyrannu yw prif achos yr oedi yn nwyrain y rhanbarth. Aros am asesiadau clinigol yw prif achos yr achosion o oedi yng Nghonwy, gan fod yn gyfrifol am chwarter yr holl achosion o oedi.
- 24 Yn seiliedig ar ddata yr adroddwyd arno ym mis Chwefror 2024, roedd cyfanswm nifer y cleifion yn rhoi cyfrif am 6,524 o ddyddiau gwely. Yn seiliedig ar gost nodweddiadol fesul diwrnod gwely⁴, mae hyn yn gyfwerth â chostau o oddeutu £3.262 miliwn, ac effaith blwyddyn lawn o £39.202 miliwn.
- 25 Adnabu ein hadolygiad o nodiadau achosion cleifion mewn ysbytai mewn perthynas â sampl o gleifion argyfwng meddygol fod yr amser yr oedd cleifion yn

⁴ Yn seiliedig ar £500 y diwrnod gwely fel a nodwyd ym mhapur briffio Confederasiwn y GIG ar gyfer y datganiad gan y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol ar y sefyllfa ariannol yn 2023-24

dal i fod mewn gwely yn yr ysbyty 48 awr ar ôl datgan eu bod yn ffit yn feddygol yn amrywio ar draws prif safleoedd ysbytai'r Bwrdd Iechyd, a bod nifer cyfartalog y diwrnodau yr oedd cleifion yn dal i fod mewn gwely yn yr ysbyty ar ei uchaf yn Ysbyty Maelor (**Arddangosyn 4**).

Arddangosyn 4: hyd cyfartalog yr amser 48 awr ar ôl datgan eu bod yn ffit yn feddygol (yn seiliedig ar sampl o gleifion â hyd arhosiad o fwy na 21 diwrnod)

Safle ysbyty	Nifer cyfartalog y diwrnodau
Ysbyty Glan Clwyd	16
Ysbyty Gwynedd	20
Ysbyty Maelor	43

Ffynhonnell: Archwilio Cymru

Effaith ar lif cleifion

- 26 Canfuom **fod achosion o oedi cyn rhyddhau cleifion yn cael effaith sylweddol ar lif cleifion gydag effeithiau cynyddol sy'n peri gofid mewn rhannau eraill o'r system gofal brys ac argyfwng.**
- 27 Mae achosion o oedi cyn rhyddhau cleifion o'r ysbyty'n dwyn canlyniadau ar gyfer llif cleifion ac, yn enwedig, gallu cleifion i gael mynediad at wasanaethau pan fo'u hangen arnynt. Mae'r ffaith bod gwelyau'n cael eu defnyddio gan gleifion nad oes mo'u hangen arnynt mwyach yn golygu nad ydynt ar gael i'r rhai y mae eu hangen arnynt gan arwain, er enghraifft, at arosiadau hwy mewn adrannau achosion brys. Mae hyn yn ei dro'n effeithio ar y gallu i griwiau ambiwlansys drosglwyddo cleifion ac ymateb i alwadau 999 yn y gymuned.
- 28 Mae **Atodiad 3** yn nodi perfformiad y rhanbarth ar draws ystod o ddangosyddion perfformiad gofal brys ac argyfwng o'i gymharu â'r sefyllfa ledled Cymru ers mis Ebrill 2022. Yn gwyno:
 - mae canran y galwadau coch i'r gwasanaeth ambiwlans yr ymatebwyd iddynt o fewn 8 munud wedi bod fwy neu lai yn gyson â'r sefyllfa ledled Cymru gyfan ar tua 50%, ond islaw'r targed cenedlaethol o 65% (**Arddangosyn 20**);
 - mae'r amser canolrifol a gymerir i ymateb i alwadau ambr wedi bod yn sylweddol uwch na'r targed o 20 munud ar oddeutu 3.5 awr, gan ostwng i oddeutu awr dros haf 2023, ond gan godi eto dros y misoedd diwethaf (**Arddangosyn 21**);
 - mae canran y trosglwyddiadau o ambiwlansys o fewn 15 munud yn adrannau achosion brys mawr y Bwrdd Iechyd yn is na chyfartaledd Cymru gyfan fel rheol ac ymhlith yr isaf yng Nghymru, yn enwedig yn Ysbyty Glan

Clwyd ac Ysbyty Maelor, ac yn sylweddol is na'r targed cenedlaethol (**Arddangosyn 22**);

- mae canran y trosglwyddiadau o ambiwlansys sy'n cymryd dros un awr wedi bod uwchlaw cyfartaledd Cymru gyfan at ei gilydd gan amrywio rhwng 38.5% a 55%, o'i gymharu â tharged cenedlaethol o sero (**Arddangosyn 23**);
- mae cyfanswm yr oriau a gollwyd yn dilyn hysbysu i drosglwyddiad a gymerodd dros 15 munud ymhell uwchlaw cyfartaledd Cymru gyfan, gan amrywio rhwng 6,000 a 10,000 o oriau y mis dros y misoedd diwethaf (**Arddangosyn 24**);
- unwaith y mae'r claf yn yr adran achosion brys, mae'r amser canolrifol rhwng cyrraedd a brysbennu wedi lleihau ac mae bellach ychydig islaw'r sefyllfa ar gyfer Cymru gyfan ar 21 munud (**Arddangosyn 25**);
- mae'r amser canolrifol rhwng cyrraedd a chael asesiad gan uwch benderfynydd clinigol wedi bod yn sylweddol uwch nag yn yr holl fyrddau iechyd eraill, ar oddeutu pum awr a hanner, ond ers mis Mawrth 2023 mae wedi gostwng i oddeutu dwy awr sy'n dal i fod uwchlaw cyfartaledd Cymru gyfan (**Arddangosyn 26**);
- mae canran y cleifion a welir o fewn 4 awr mewn adran achosion brys mawr gyda'r isaf yng Nghymru. Mae perfformiad yn amrywio ar draws y tri safle ysbyty, gyda pherfformiad yn well yn Ysbyty Maelor (**Arddangosyn 27**);
- mae canran y cleifion sy'n treulio llai na 12 awr mewn adran achosion brys hefyd gyda'r isaf yng Nghymru, gyda pherfformiad yn waeth yn Ysbyty Glan Clwyd ac Ysbyty Gwynedd (**Arddangosyn 28**); ac
- mae cyfran y dyddiau gwely a gronnir gan gleifion â hyd arhosiad o fwy na 21 diwrnod wedi bod yn well na chyfartaledd Cymru gyfan (**Arddangosyn 29**).

29 Yn seiliedig ar ein dadansoddiad ni o ddata'r Bwrdd Iechyd mewn perthynas â'r holl gleifion meddygaeth argyfwng a ryddhawyd ym mis Hydref 2022, canfuom fod cyfanswm cyfartalog hyd arosiadau ar gyfer cleifion sy'n aros am yn hwy na 21 diwrnod yn y safleoedd aciwt yn 51 diwrnod (o'i gymharu â 56 diwrnod ledled Cymru). Roedd hyn yn amrywio ar draws y tri safle aciwt, gyda chyfanswm cyfartalog hyd arosiadau'n cynyddu i 64 diwrnod yn Ysbyty Maelor. Roedd cyfanswm cyfartalog hyd arosiadau yn Ysbyty Glan Clwyd ac Ysbyty Gwynedd yn 39 a 50 diwrnod yn y drefn honno.

30 Mae cyfanswm capasiti gwelyau'r Bwrdd Iechyd wedi amrywio dros y blynyddoedd diwethaf, gyda chyfanswm o 2,123 o welyau ar gael yn 2022-23, ac ychydig o dan hanner wedi'u dyrannu i feddygaeth aciwt (975). Mae defnydd gwelyau yn y gwelyau meddygaeth aciwt wedi bod ar 88.3%, o'i gymharu â lefel ddelfrydol o 85%. Mae'r Bwrdd Iechyd yn un o bedwar bwrdd iechyd sydd â gwelyau ysbyty cymunedol a reolir gan feddygon teulu. Mae'r gwelyau hyn yn darparu cyfleusterau camu-i-lawr ar gyfer cleifion nad oes angen gofal aciwt arnynt mwyach. Fodd

bynag, mae nifer y gwelyau hyn sydd ar gael yn y Bwrdd Iechyd wedi gostwng o 109 yn 2019-20 i 88 yn 2022-23, ac mae lefelau defnydd wedi bod yn uchel ar 97.2%. Mae'r rhan fwyaf o'r gwelyau hyn yn Sir Ddinbych a Gwynedd.

- 31 Mae pwysau ar welyau sydd ar gael oherwydd oedi cyn rhyddhau cleifion yn golygu nad yw byrddau iechyd wastad yn gallu sicrhau bod cleifion yn cael eu lleoli ar y wardiau gorau i'w hanghenion clinigol. Er enghraifft, bydd byrddau iechyd fel arfer yn cadw gwelyau gwag ar unedau strôc i sicrhau bod cleifion strôc yn cael mynediad cyflym ac uniongyrchol, gan eu galluogi i gael mynediad at arbenigwyr ac offer strôc.
- 32 Mae byrddau iechyd yn gynyddol wedi profi anawsterau derbyn cleifion strôc i ward strôc gan bod problemau gyda llif cleifion ac argaeledd gwelyau'n golygu y bu angen y gwelyau hyn ar gyfer cleifion nad ydynt wedi cael strôc. Dros y 12 mis diwethaf, dim ond chwarter y cleifion strôc a dderbyniwyd i'r Bwrdd Iechyd gafodd eu derbyn yn uniongyrchol i uned strôc o fewn pedair awr. Fodd bynnag, mae perfformiad ychydig bach yn well na'r sefyllfa ledled Cymru gyfan.
- 33 Mae effaith llif cleifion gwael yn aml yn cael ei theimlo o fewn gofal wedi'i drefnu (neu wedi'i gynllunio) hefyd, gan bod cleifion gyda'u gweithdrefnau wedi'u bwcio yn gynyddol yn cael canslo'u triniaethau oherwydd diffyg gwelyau sydd ar gael. Yn ystod 2022-23, cafodd 641 o dderbyniadau gofal wedi'i gynllunio eu canslo oherwydd nad oedd gwely ar gael ar ward yn y Bwrdd Iechyd, gyda thros hanner y rheiny yn ystod mis Rhagfyr 2022 a mis Ionawr 2023. Ar gyfer y cyfnod, sef 2023-24 hyd at a chan gynnwys mis Chwefror 2024, cafodd 1,036 o dderbyniadau gofal wedi'i gynllunio eu canslo. Mae'r lefel hon o gansladau'n cynrychioli profiad gwael i gleifion ac yn creu perygl y bydd cyflyrau cleifion gofal wedi'i gynllunio'n gwaethygu ymhellach tra'u bod yn aros i'w triniaeth gael ei haildrefnu.

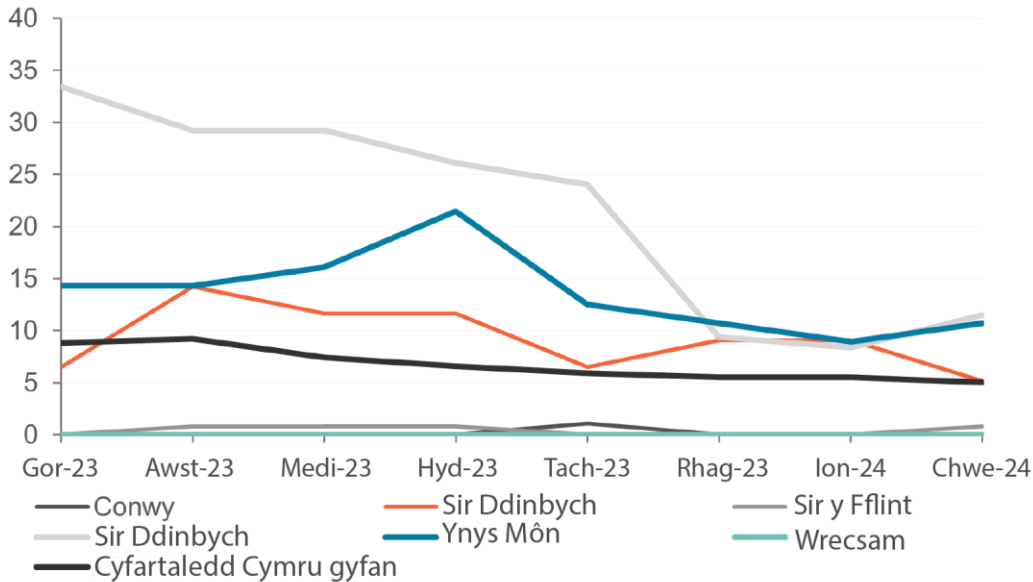
Diwallu anghenion cleifion

- 34 Canfuom **fod achosion o oedi cyn rhyddhau cleifion yn effeithio ar allu sefydliadau i ddiwallu anghenion rhai cleifion yn effeithiol gyda chyfran sylweddol o gleifion yng ngorllewin y rhanbarth yn cael eu rhyddhau i mewn i lety dros dro.**
- 35 Gall y pwysau i ryddhau cleifion a diffyg opsiynau gofal sydd ar gael arwain at ryddhau cleifion i leoliadau nad ydynt wastad y rhai mwyaf priodol i'w hanghenion gan gynnwys:
- cael eu rhyddhau adref cyn bod pecyn gofal priodol yn ei le;
 - cael eu rhyddhau i gartref gofal preswyl pan allent fod wedi mynd adref gyda phecyn cymorth;
 - cael eu rhyddhau i gartref gofal preswyl dros dro i aros nes bod lleoliad tymor hwy ar gael;
 - cael eu rhyddhau i wely mewn ysbyty cymunedol i aros nes bod pecyn gofal ar gael; a
 - chael eu rhyddhau i leoliad sy'n bell i ffwrdd oddi wrth deulu a ffrindiau.

- 36 Gall cleifion sy'n profi oedi yn yr ysbyty gael eu datgyflyru, ac maent yn wynebu mwy o risg o gael anaf o ganlyniad i gwmpo neu o ddal haint a geir yn yr ysbyty a all waethygu eu hanghenion gofal, gan hwyhau eu harhosiad yn yr ysbyty a'u gwneud yn fwy agored i orfod cael eu derbyn drachefn ar ôl iddynt gael eu rhyddhau.
- 37 O fewn y rhanbarth, mae effaith oedi ar brofiad a deilliannau cleifion yn rhywbeth y canfuom fod staff iechyd a gofal cymdeithasol yn ymwybodol iawn ohoni ac yn gweithio'n galed i'w hosgoi. Fodd bynnag, mae dewis a phrofiad cleifion yn gynyddol yn cael eu peryglu i sicrhau bod cleifion yn cael eu rhyddhau'n fwy amserol, ac roedd staff y siaradom ni gyda hwy'n aml yn sôn bod mwy o angen i reoli disgwyliadau cleifion a theuluoedd. Gydag opsiynau cyfyngedig ar gyfer gofal parhaus, canfuom fod staff yn aml yn cael eu gadael yn ystyried opsiynau amgen i alluogi cleifion i gael eu rhyddhau. Clywsom enghreifftiau o staff yn ychwanegu cleifion at restrau aros lluosog, megis ar gyfer ailalluogi⁵, pecynnau gofal cartref a gofal preswyl, i hwyluso proses ryddhau fwy amserol ni waeth beth fo anghenion penodol cleifion.
- 38 Clywsom hefyd am enghreifftiau lle'r oedd cleifion yn cael eu rhyddhau adref heb gymorth i aros nes byddai pecyn gofal ar gael. Mae partneriaid yn gweithio i leihau achosion o'r fath yn gymaint â phosibl, gan fabwysiadu dull sy'n seiliedig ar risg ac archwilio amryw opsiynau i bontio bylchau yn y cymorth ffurfiol a roddir megis trwy ofyn i deuluoedd neu ffrindiau cleifion roi cymorth byrdymor. Er bod gan rai cynghorau, gan gynnwys Conwy, Gwynedd a Wrecsam, drefniadau i fonitro llesiant cleifion sy'n aros am becyn gofal, nid oes gan rai. Clywsom hefyd am sefyllfaoedd prin ond a oedd yn peri pryder lle caiff cleifion eu rhyddhau adref i aros am becyn gofal a hynny heb hysbysu timau'r gwasanaethau cymdeithasol.
- 39 Mae **Arddangosyn 5** yn nodi i ba raddau y mae llety cartref gofal byrdymor heb ei gynllunio'n cael ei ddefnyddio ledled y rhanbarth. Ers mis Tachwedd 2022, bu gan y rhanbarth rai o'r niferoedd uchaf o oedolion am bob 100,000 o'r boblogaeth a oedd wedi'u lleoli mewn llety cartref gofal byrdymor heb ei gynllunio. Mae hyn yn arbennig o wir yng ngorllewin y rhanbarth. Mae cyfran yr oedolion sydd mewn lleoliadau heb eu cynllunio am yn hwy na 6 mis yng Ngwynedd yn uwch nag yn unrhyw ran arall o Gymru, gyda chyfran yr oedolion sy'n aros mewn lleoliadau dros dro rhwng 3 a 6 mis ar Ynys Môn yn ail uchaf yng Nghymru.

Arddangosyn 5: nifer yr oedolion am bob 100,000 o'r boblogaeth sy'n aros mewn cartref gofal heb unrhyw ddyddiad terfyn arfaethedig, ni waeth beth fo'r rheswm y maent yn aros (+3 mis) Gorffennaf 2023 – Chwefror 2024

⁵ Mae ailalluogi'n disgrifio gwasanaethau i bobl ag iechyd corfforol neu feddyliol gwael i'w helpu i addasu i'w hafiechyd trwy ddysgu neu aiddysgu'r sgiliau sy'n angenrheidiol ar gyfer bywyd pob dydd.

Ffynhonnell yr Arddangosyn: Llywodraeth Cymru

* Sylwer – ni chyflwynwyd unrhyw ddata ar gyfer Wrecsam ar gyfer y cyfnod.

Beth sy'n effeithio ar lif effeithiol ac amserol cleifion allan o'r ysbyty?

40 Mae'r adran hon yn nodi'r materion sy'n effeithio ar gynllunio'n effeithiol ar gyfer rhyddhau cleifion a llif amserol cleifion allan o'r ysbyty ledled y rhanbarth.

41 Canfuom er bod cymhlethdod y galw'n cynyddu, fod capasiti iechyd a gofal cymdeithasol wedi lleihau gan adael opsiynau cyfyngedig ar gyfer gofal parhaus a bod yr heriau hyn yn cael eu gwaethygu gan ddiffyg rhannu gwybodaeth a'r ffaith bod y broses o gynllunio ar gyfer rhyddhau'n dechrau'n rhy hwyr yn nhaith claf.

Maint a chymhlethdod y galw

42 Canfuom y bu cynnydd yng nghymhlethdod y galw a nifer y cleifion oedrannus â phroblemau iechyd meddwl.

43 Yng Ngogledd Cymru roedd pobl dros 65 oed yn rhoi cyfrif am 20% o'r boblogaeth yn 2020, ond mae disgwyl i'r ffigwr hwnnw gynyddu i 29% erbyn 2040⁶. Wrth i bobl fyw am yn hwy, ceir cynnydd cydberthynol yn niferoedd y bobl sy'n byw gyda

⁶ Daw data amcanestyniadau poblogaeth gan Gomisiynydd Pobl Hŷn Cymru <https://olderpeople.wales/wp-content/uploads/2023/01/221222-Understanding-Wales-ageing-population-24-November.pdf>

chyflyrau hirdymor lluosog ac anghenion iechyd cymhleth y bydd angen felly iddynt ddibynnu ar wasanaethau iechyd a gofal i gael cymorth.

- 44 Roedd y rhai y siaradom ni gyda hwy yn ystod yr adolygiad hwn yn siarad am gynnydd sylweddol y maent yn ei weld yn y galw, yn enwedig o ran galw mwy cymhleth, sy'n ymwneud ag achosion mwy aciwt. Dywedwyd wrthym yn aml fod cleifion yn dod i mewn gydag un broblem, ond bod profion rheolaidd yn gallu canfod yn gyflym bod cyflyrau eraill y mae angen eu trin a'u rheoli, a fydd yn nodweddiadol yn golygu bod angen proses fwy cymhleth i gynllunio ar gyfer eu rhyddhau.
- 45 Fe wnaeth COVID-19 waethygu'r cynnydd hwn mewn galw cymhleth. Yn ystod y pandemig, fe ostyngodd y galw am ofal mewn adrannau achosion brys yn gyflym wrth i bobl ddilyn cyngor cenedlaethol i warchod gwasanaethau rheng-flaen craidd. Hefyd, bu teuluoedd yn rhoi gofal a chymorth ychwanegol i osgoi'r angen i'w hanwyliaid gael eu derbyn i'r ysbyty neu ofal hirdymor oherwydd yr ofn y gallent ddal COVID-19. Dywedwyd wrthym, wrth i'r pandemig ysgafnhau, fod galw wedi dechrau ymgyflwyno trwy'r adrannau achosion brys a oedd yn llawer mwy cymhleth nag o'r blaen gan bod cyflyrau pobl wedi dirywio gartref.
- 46 Mae cartrefi gofal wedi gweld cymhlethdod cynyddol ymhlith eu cleifion hefyd. Roedd iechyd meddwl pobl oedrannus yn aml yn cael ei grybwyll fel pwysau sylweddol, gyda niferoedd uwch o gleifion oedrannus yn ymgyflwyno yn yr ysbyty gyda chyflyrau iechyd meddwl y mae cartrefi gofal yn eu cael yn gynyddol anodd neu amhosibl i'w lletya ar ôl iddynt gael eu rhyddhau.

Capasiti'r gweithlu

- 47 Canfuom fod heriau o ran capasiti'r gweithlu, yn enwedig yn y Bwrdd Iechyd ac yng ngwasanaethau cymdeithasol oedolion Gwynedd a Wrecsam, gydag arosiadau am asesiadau gofal cymdeithasol mewn rhai cyngorau ymhlith yr uchaf yng Nghymru.
- 48 Yn gynyddol mae staff sy'n rhan o gynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion yn canfod bod eu capasiti dan bwysau oherwydd ffactorau megis cyfraddau swyddi gwag uchel a chyfraddau absenoldeb heb ei gynllunio. Mae niferoedd is o staff yn arwain naill ai at ddibyniaeth ar staff asiantaeth neu at lai o staff parhaol yn ceisio rheoli cleifion mwyfwy cymhleth a threfnu'r gofal parhaus y mae ei angen arnynt i gael eu rhyddhau. Mae defnydd uchel o staff asiantaeth yn cael effeithiau anorfod ar barhad o fewn y gweithlu.
- 49 O ran y sefyllfa ym mis Ionawr 2024, roedd y Bwrdd Iechyd yn nodi bod 9.0% o swyddi gwag fel canran o gyfanswm ei swyddi staff, gyda swyddi gwag nyrsio a bydwreigiaeth ar 11.7%, a swyddi gwag meddygol ar 6.2%. Roedd cyfraddau'r swyddi gwag ar eu huchaf yng nghanol y rhanbarth. Roedd y gyfradd absenoldeb heb ei gynllunio ar 6.7% ar gyfer staff nyrsio a bydwreigiaeth, ond yn llawer is ar 2.2% ar gyfer staff meddygol. Roedd defnydd o staff banc ac asiantaeth yn rhoi cyfrif am 8.9% o swyddi nyrsio a bydwreigiaeth, gyda'r defnydd uchaf o staff banc ac asiantaeth hefyd yng nghanol y rhanbarth.
- 50 Ym mis Mehefin 2023, roedd cyngorau Gogledd Cymru'n nodi bod cyfraddau'r swyddi gwag mewn gwasanaethau cymdeithasol oedolion rhwng 0% a 45%, gyda'r gyfradd swyddi gwag uchaf yn Wrecsam a'r isaf yn Sir y Fflint⁷. Ym mis Chwefror 2024, roedd y gyfradd absenoldeb heb ei gynllunio mewn gwasanaethau cymdeithasol oedolion yn amrywio rhwng 6% a 10%, fel a ddangosir yn **Arddangosyn 6**.

Arddangosyn 6: canran yr absenoldeb heb ei gynllunio mewn gwasanaethau cymdeithasol oedolion (Chwefror 2024)

Awdurdod lleol	Absenoldeb heb ei gynllunio
Conwy	7
Sir Ddinbych	10
Sir y Fflint	6
Gwynedd	10
Ynys Môn	8
Wrecsam	8

⁷ Sir y Fflint 0%, Ynys Môn 5%, Conwy 6%, Sir Ddinbych 6%, Gwynedd 9%, a Wrecsam 45%. Nid oes unrhyw ddata wedi bod ar gael ers mis Mehefin 2023.

Ffynhonnell yr Arddangosyn: Llywodraeth Cymru

- 51 Mae Gwynedd a Wrecsam wedi profi cyfraddau uwch o absenoldeb heb ei gynllunio a swyddi gwag o'i gymharu â'r sefyllfa ar gyfer Cymru gyfan, gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam yn cario lefel sylweddol o swyddi gwag am sawl mis. Mae'r defnydd o staff asiantaeth ar draws y chwe awdurdod yn isel fel rheol (gan amrywio rhwng 1% a 3%), o'i gymharu â'r sefyllfa ar gyfer Cymru gyfan o 2%. Nodwyd y gyfradd uchaf yng Nghonwy ar 3%. Ar gyfer y chwe mis blaenorol, roedd y gyfradd staff asiantaeth yng Ngwynedd wedi bod yn sylweddol uwch, gan amrywio rhwng 11% a 21% y mis, sy'n adlewyrchu'r cyfraddau swyddi gwag ac absenoldeb heb ei gynllunio y mae'r Cyngor wedi bod yn eu profi.
- 52 Gall cyfyngiadau ar gapasiti'r gweithlu effeithio'n anffafriol ar y broses o gynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion. Er enghraifft, mae pwysau ar niferoedd nyrsio ar wardiau'n golygu y cyfyngir ar yr amser sydd ar gael i gynllunio'n iawn ar gyfer rhyddhau, a all gael ei waethygu gan ddefnyddio staff asiantaeth sy'n llai cyfarwydd â phrosesau rhyddhau, neu pan nad yw gweithwyr cymdeithasol yn gallu cwblhau asesiadau ar gyfer claf mewn ffordd amserol. Fel a amlygir yn **Arddangosyn 3**, mae oedi gydag asesiadau ar y cyd rhwng staff iechyd a gofal cymdeithasol ac asesiadau clinigol gan staff ysbyty'n rhai o'r prif resymau dros oedi cyn rhyddhau cleifion ledled y rhanbarth, gan roi cyfrif am 28% o'r holl achosion o oedi. Mae oedi wrth aros i weithiwr gofal cymdeithasol gael ei ddyrannu ac wrth aros am asesiadau gofal cymdeithasol yn rhoi cyfrif am 20.7% pellach o'r holl achosion o oedi o ran y sefyllfa ym mis Chwefror 2024. Mae **Arddangosyn 7** yn nodi i ba raddau y gall gwasanaethau cymdeithasol oedolion ar draws y chwe awdurdod lleol ateb y galw am asesiadau. Mae nifer y cleifion sy'n aros am asesiad gofal cymdeithasol yn yr ysbyty'n rhoi cyfrif am gyfran fach o gyfanswm y bobl sy'n aros am asesiad.

Arddangosyn 7: nifer yr asesiadau gofal cymdeithasol a gwblhawyd ac sy'n aros i gael eu cwblhau am bob 100,000 o'r boblogaeth y mis (Chwefror 2024)

Awdurdod lleol	Asesiadau gofal cymdeithasol a gwblhawyd	Oedolion yn aros am asesiad gofal cymdeithasol	% y rhai sy'n aros am asesiad gofal cymdeithasol sydd yn yr ysbyty
Conwy	252	48	4.3%
Sir Ddinbych	263	178	0.7%
Sir y Fflint	195	136	1.8%
Gwynedd	148	153	1.3%

Awdurdod lleol	Asesiadau gofal cymdeithasol a gwblhawyd	Oedolion yn aros am asesiad gofal cymdeithasol	% y rhai sy'n aros am asesiad gofal cymdeithasol sydd yn yr ysbyty
Ynys Môn	298	226	3.1%
Wrecsam	152	-	-
Cyfartaledd Cymru Gyfan	250	125	8.7%

Ffynhonnell yr Arddangosyn: Llywodraeth Cymru

* Sylwer – ni chyflwynwyd unrhyw ddata gan Wrecsam ar gyfer oedolion yn aros.

- 53 Mae rhestrau aros ar gyfer asesiadau gofal cymdeithasol yn uwch na'r cyfartaledd ar gyfer Cymru gyfan yn Sir Ddinbych, Sir y Fflint, Gwynedd ac Ynys Môn, ac ymhlith yr uchaf yng Nghymru. Mae'r rhestr aros yng Ngwynedd yn debyg neu'n uwch na nifer yr asesiadau a gwblhawyd gan awgrymu bod yr awdurdod lleol hwnnw'n ei chael yn anodd dygymod â'r galw am asesiadau gofal cymdeithasol.
- 54 I'r gwrthwyneb, er bod Wrecsam wedi profi nifer sylweddol o swyddi gwag, roedd nifer yr asesiadau gofal cymdeithasol a gwblhawyd yn ystod haf 2023 gyda'r uchaf yng Nghymru (sef oddeutu 470 y mis), gan ostwng islaw'r cyfartaledd ar gyfer Cymru gyfan i fod rhwng 100 a 150 bob mis. I ymdrin â phrinderau staff, mae Cyngor Wrecsam wedi defnyddio micro-fentrau i roi cymorth iddo ddarparu gwasanaethau cymdeithasol, a chwblhau asesiadau gofal cymdeithasol.

Capasiti'r sector gofal

- 55 Canfuom **fod capasiti dan bwysau ar draws y sector gofal cymdeithasol, yn enwedig mewn perthynas â'r ddarpariaeth gofal cartref.**
- 56 Gall argaeledd pecynnau gofal cartref a llety cartref gofal preswyl hirdymor fod yn ffactorau allweddol sy'n achosi oedi cyn rhyddhau cleifion ledled Cymru. O fewn y rhanbarth, yn ystod ein cyfweiliadau clywsom dro ar ôl tro am effaith prinderau staff gofal cartref ledled Gogledd Cymru gydag achosion o oedi cyn dechrau pecynnau gofal cartref newydd yn rhoi cyfrif am 10.5% o'r holl achosion o oedi ym mis Chwefror 2024. Roedd aros i gartref preswyl fod ar gael yn rhoi cyfrif am 8.6% pellach o'r holl achosion o oedi. Mae **Arddangosyn 8** yn nodi nifer yr oedolion sy'n cael cymorth yn y sector gofal ac i ba raddau y ceir arosiadau am ddarpariaeth. Mae **Atodiad 4** yn nodi perfformiad o ran rhestrau aros ar gyfer asesiadau gofal cymdeithasol a phecynnau gofal ers mis Tachwedd 2022.

Arddangosyn 8: nifer yr oedolion sy'n cael pecynnau a lleoliadau gofal (ac yn aros amdanynt) am bob 100,000 o'r boblogaeth y mis (Chwefror 2024)

Awdurdod lleol	Gofal cartref ⁸ yn cael ei dderbyn (arosiadau)	Ailalluogi ⁹ yn cael ei dderbyn (arosiadau)	Llety cartref gofal hirdymor ¹⁰ yn cael ei dderbyn (arosiadau)
Conwy	896 (39)	56 (4)	677 (5)
Sir Ddinbych	534 (66)	17 (0)	625 (9)
Sir y Fflint	615 (42)	34 (18)	494 (-)
Gwynedd	796 (123)	73 (-)	752 (27)
Ynys Môn	585 (42)	18 (7)	536 (19)
Wrecsam	388 (21)	28 (21)	497 (-)
Cyfartaledd Cymru Gyfan	665 (34)	46 (9)	536 (11)

Ffynhonnell yr Arddangosyn: Llywodraeth Cymru

- 57 Mae'r Arddangosyn yn dangos anawsterau wrth baru'r galw a chapasiti ar gyfer gwasanaethau gofal cartref a/neu ailalluogi ar draws y rhan fwyaf o awdurdodau lleol yng Ngogledd Cymru, gyda nifer y bobl sy'n aros am ofal yn uwch na'r sefyllfa dros Gymru gyfan ar gyfer rhai o'r gwasanaethau hyn. I'r gwrthwyneb, mae nifer yr oedolion sy'n cael gwasanaethau cartref yn ardaloedd cynghorau Conwy, Sir Ddinbych a Gwynedd, a gwasanaethau ailalluogi yng Nghonwy, yn uwch na'r cyfartaledd dros Gymru gyfan, gan awgrymu bod argaeledd gwasanaethau gofal cartref ac ailalluogi'n fwy yn yr ardaloedd hyn nag mewn rhannau eraill o Gymru. Mae'r ddarpariaeth mewn cartrefi gofal hirdymor hefyd yn uwch yn ardaloedd cynghorau Conwy, Sir Ddinbych, Gwynedd ac Ynys Môn.
- 58 Mae **Arddangosyn 9** yn dynodi i ba raddau y mae oriau gofal cartref heb eu llenwi, a nifer cyfartalog yr oriau a ddarperir fesul oedolyn.

Arddangosyn 9: oriau gofal cartref heb eu llenwi ac oriau cyfartalog o ofal cartref a ddarperir fesul oedolyn, am bob 100,000 o'r boblogaeth (Chwefror 2024)

Awdurdod lleol	Oriau o ofal cartref yn aros i gael eu llenwi	Oriau cyfartalog fesul oedolyn sy'n cael gofal cartref
Conwy	525	11.2
Sir Ddinbych	875	9.5
Sir y Fflint	481	12.7

⁸ Mae'n cynnwys gofal cartref a ddarperir ac a gomisiynwyd gan awdurdodau lleol.

⁹ Mae'n cynnwys gwasanaethau ailalluogi a ddarperir gan awdurdodau lleol.

¹⁰ Mae'n cynnwys llety cartref gofal hirdymor a gomisiynwyd gan awdurdodau lleol.

Awdurdod lleol	Oriau o ofal cartref yn aros i gael eu llenwi	Oriau cyfartalog fesul oedolyn sy'n cael gofal cartref
Gwynedd	1001	10.9
Ynys Môn	356	12.7
Wrecsam	165	15.3
Cyfartaledd Cymru Gyfan	353	13.2

Ffynhonnell yr Arddangosyn: Llywodraeth Cymru

59 Mae'r data'n awgrymu darlun cymysg iawn ledled y rhanbarth gyda Wrecsam yn nodi lefel isel o oriau o ofal cartref yn aros i gael eu llenwi, tra bo nifer yr oriau o ofal cartref heb eu llenwi yng Nghonwy, Sir Ddinbych, Gwynedd ac Ynys Môn gyda'r uchaf yng Nghymru. Yn ddi-ddorol, mae nifer cyfartalog yr oriau o ofal cartref a ddarperir fesul unigolyn yn ardaloedd rhai cynghorau'n llai na'r cyfartaledd ar gyfer Cymru gyfan. Er y gall hyn adlewyrchu'r gofal y mae ar bobl ei angen, gallai hefyd fod yn arwydd o broblemau gyda'r cyflenwad o ofal cartref gyda chynghorau o bosibl yn ceisio gwasgaru adnodd cyfyngedig yn denau i sicrhau bod cymaint â phosibl o bobl yn cael eu cefnogi â gofal cartref ond nid ar y lefel y mae arnynt ei hangen o anghenraid.

Proses rhyddhau cleifion

- 60 Canfuom **fod gwendidau mewn ymarfer a dogfennaeth sy'n ymwneud â chynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion a waethygir gan ddull rhy bwylllog a diffyg hyfforddiant a chanllawiau y cytunwyd arnynt ar y cyd.**
- 61 Mae cynllunio'n dda ar gyfer rhyddhau cleifion yn ddibynnol ar gyfathrebu a chydlynu da ar draws gwahanol grwpiau proffesiynol, gan roi ystyriaeth i ryddhau cyn gynted ag y mae claf yn dod i sylw gwasanaethau. Mae cynllunio'n dda ar gyfer rhyddhau cleifion hefyd yn cael ei hwyluso trwy fod â phrosesau wedi'u dogfennu'n glir a gaiff eu rhannu gyda'r holl staff sy'n rhan o'r broses i hybu dealltwriaeth ac ymwybyddiaeth am y gwahanol rolau yn y broses ryddhau.
- 62 Roedd ein hadolygiad o nodiadau achosion cleifion mewn ysbytai'n awgrymu nad oedd cynllunio ar gyfer eu rhyddhau'n cael ei ystyried yn ddigon cynnar yn nhaith cleifion ac nad yw'n cael ei ddogfennu'n dda. Canfuom amrywiaeth yn ansawdd a chyflawnrwydd dogfennaeth rhyddhau cleifion rhwng clinigwyr, wardiau a safleoedd. Roedd gwybodaeth atgyfeirio rhwng arbenigaethau, yn ogystal â ffurflenni 'Beth sy'n Bwysig i Mi'¹¹ yn anghyflawn i raddau helaeth neu'n absennol yn y nodiadau a adolygwyd gennym. Roedd nodiadau ffisiotherapi a therapi

¹¹ Mae 'Beth sy'n Bwysig i Mi' yn cyfeirio at sgysiau y mae disgwyl i staff ysbytai eu cael gyda chleifion. Mae'r sgysiau wedi'u strwythuro o gwmpas yr hyn y gall cleifion ei wneud drostynt hwy eu hunain a'r hyn y bydd arnynt angen cymorth parhaus gydag ef.

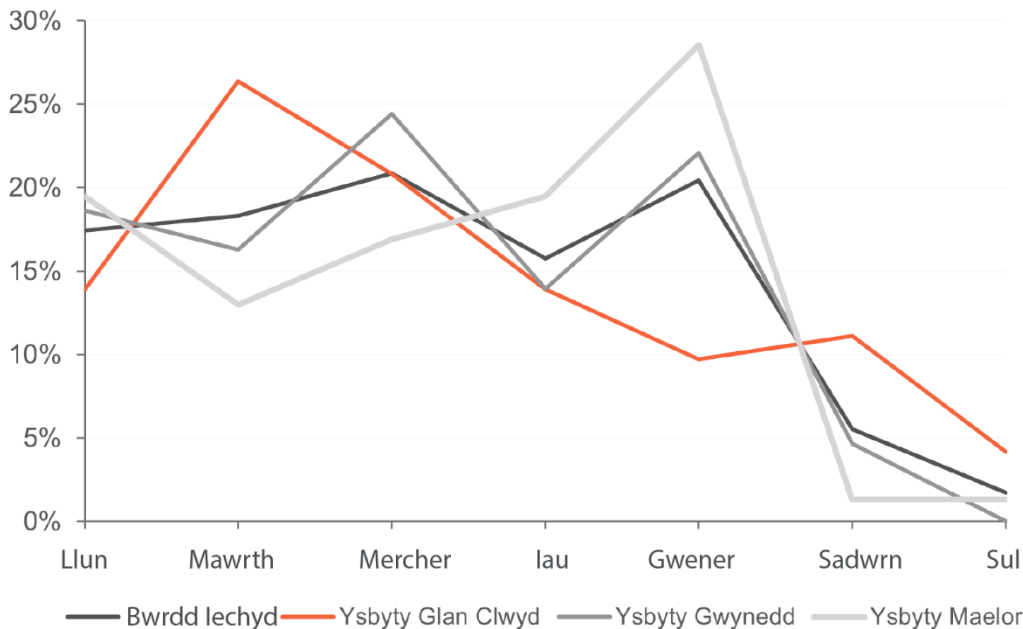
galwedigaethol yn gynhwysfawr a thrylwyr fel rheol, a gwelsom rai nodiadau wedi cael eu cwblhau gan weithwyr cymdeithasol.

- 63 Fodd bynnag, roedd dogfennaeth bellach yr oeddem yn disgwyl ei gweld, er enghraifft atgyfeiriadau Pwynt Mynediad Sengl neu asesiadau nyrsio, yn brin. Nid oedd yr un o'r nodiadau achosion a adolygwyd gennym yn cynnwys adran wedi'i chwblhau o fewn ffurflen yr Adran Achosion Brys a oedd yn rhoi syniad o ddyddiad rhyddhau a ragwelir. Er ein bod yn cydnabod efallai nad yw wastad yn bosibl rhoi'r syniad yma ar adeg mor gynnar, mae'n arfer da bod rhyddhau'n cael ei ystyried cyn gynted ag y mae claf yn dod wyneb yn wyneb â gwasanaethau ysbyty, ac yn enwedig ar yr adeg pan ystyrir ei bod yn briodol derbyn y claf i'r ysbyty.
- 64 I raddau helaeth, roedd cyfeiriadau at gynllunio ar gyfer rhyddhau mewn nodiadau achosion yn digwydd dim ond unwaith yr ystyrir bod y claf yn ffit yn feddygol i gael ei ryddhau, ac yn aml roeddent yn syml yn cyfeirio at 'gynllunio ar gyfer rhyddhau' gyda diffyg manylion o ran yr hyn yr oedd ei angen ar gyfer gofal parhaus (os o gwbl) neu beth oedd dymuniadau'r cleifion a'u teuluoedd. Er bod nodiadau achosion yn dangos peth tystiolaeth gyfyngedig o drafod gyda chleifion a theuluoedd, mae defnydd annigonol o sgysiau 'Beth sy'n Bwysig i Mi' yn rhwystr i gynllunio ar gyfer rhyddhau gan bod penderfyniadau ar gyfer gofal parhaus yn cael eu gwneud heb wybodaeth uniongyrchol gan y claf na'u teulu am eu galluoedd, cyfyngiadau, ac amgylchedd cartref arferol. Roedd llai na hanner y nodiadau achosion a adolygwyd yn dangos bod y teulu'n cael gwybodaeth gyson am gynllun gofal y claf.
- 65 Nid oedd achosion o oedi cyn rhyddhau wedi'u disgrifio'n dda mewn nodiadau achosion, gan fod yn gyfyngedig yn aml i gyfeiriadau at fod yn 'aros am becynnau gofal' neu'n 'aros am gyfarfodydd budd pennaf'¹² heb ddisgrifio'r hyn a oedd yn achosi'r oedi a phryd y disgwyd i gamau nesaf ddigwydd. Nid oedd canlyniadau cyfarfodydd budd pennaf wedi'u cofnodi'n ffurfiol yn y nodiadau achosion a adolygwyd gennym ni. Unwaith yr oedd prosesau rhyddhau'n mynd rhagddynt, anaml yr oedd trefniadau logistaidd yn cael eu disgrifio, h.y. pa un a oedd angen cludiant ar y claf neu a oedd eu meddyginiaethau wedi cael eu paratoi. Mewn rhai achosion, roedd hi'n aneglur i ble'r oedd y claf wedi cael ei ryddhau (h.y. diffyg ffurflen trosglwyddo gofal neu nodiadau ar y ffurflen).
- 66 Fe wnaethom nodi hefyd bod rhyddhau cleifion o'r ysbyty'n dal i fod yn weithgaredd sy'n digwydd ar ddiwrnodau yn ystod yr wythnos gan mwyaf, gydag ychydig iawn o brosesau rhyddhau'n digwydd ar benwythnosau (a'r rheiny'n bennaf yn rhai syml) oherwydd patrymau gweithio staff mewn gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol. Fe wnaeth adolygiad o ddata ynghylch yr holl gleifion a ryddhawyd o safleoedd aciwt y Bwrdd Iechyd ym mis Hydref 2022 ddynodi mai dim ond 7.2% o gleifion a ryddhawyd ar y penwythnos (**Arddangosyn 10**). Mae

¹² Cyfarfod amlddisgyblaethol a drefnir i wneud penderfyniad penodol ynglŷn â gofal / triniaeth claf, pan ystyrir nad oes gan rywun y galluedd meddyliol i wneud y penderfyniad hwnnw drostynt eu hunain, yw Cyfarfod Budd Pennaf.

hyn i'w briodoli i batrymau gwaith staff mewn gwasanaethau cymdeithasol ac mewn lleoliadau ysbytai, yn ogystal â'r ffaith na wnaiff y rhan fwyaf o ddarparwyr dderbyn cleifion dros y penwythnos. Yn ystod yr wythnos, mae prosesau rhyddhau'n cyrraedd eu hanterth ar ddydd Gwener ar draws yr holl safleoedd aciwt, gyda'r gyfran uchaf o brosesau rhyddhau ar ddydd Gwener yn digwydd yn Ysbyty Maelor. Mae rhyddhau cleifion ar ddydd Gwener yn creu risg efallai na fydd gwasanaethau cymorth angenrheidiol gartref ar gael dros gyfnod y penwythnos.

Arddangosyn 10: diwrnod rhyddhau'r holl gleifion a ryddhawyd o safleoedd ysbytai aciwt ym mis Hydref 2022, fel canran o gyfanswm y prosesau rhyddhau¹³

Ffynhonnell: Archwilio Cymru

67 Pan siaradom ni gyda'r rhai a oedd yn rhan o'r broses ryddhau o safbwynt iechyd a gofal cymdeithasol, canfuom wahaniaethau yn eu canfyddiad ynghylch sut y dylai'r broses ryddhau weithio. Y prif fater o bwys oedd gwahaniaethau barn ynglŷn â phryd y dylai atgyfeiriadau ddigwydd fel rhan o gynllunio ar gyfer rhyddhau gyda phryderon gan weithwyr cymdeithasol eu bod naill ai'n cael eu hysbysu'n rhy gynnar neu'n rhy hwyr i hwyluso llif effeithiol ac amserol allan o'r ysbyty. Mae'r safbwyntiau gwahanol hyn yn achosi oedi pellach cyn rhyddhau cleifion yn ogystal â rhai tensiynau yn y perthnasoedd gweithio rhwng gweithwyr iechyd a gofal cymdeithasol.

¹³ Nid yw'n cynnwys cleifion a fu farw.

- 68 Siaradodd staff wardiau hefyd am ddiwylliant o amharodrwydd i dderbyn risg, lle'r oedd staff, yn enwedig meddygon iau, yn gyndyn o ddatgan bod claf yn ffit yn feddygol a'i ryddhau am eu bod yn ofni efallai na fyddai'r claf yn ymdopi cystal gartref. Er y gallai staff fod yn gweithredu allan o garedigrwydd, efallai nad ydynt yn gweithredu er budd pennaf claf. Mae cadw cleifion yn yr ysbyty am yn hwy nag y mae arnynt ei angen yn feddygol yn cael effaith negyddol ar brofiad a deilliannau cleifion yn ogystal â llif ehangach cleifion yn yr ysbyty. Er bod llawer y siaradom ni gyda hwy'n cydnabod yr effaith negyddol y mae oedi cyn rhyddhau'n ei chael ar annibyniaeth a llesiant cleifion, ceir cyndynrwydd parhaus i gymryd risgiau ystyriol ac i gydnabod yr effaith gynyddol y mae oedi cyn rhyddhau'n ei chael ar lif cleifion a'r system ehangach.
- 69 Ledled Gogledd Cymru, canfuom wahaniaethau mewn trefniadau rhwng safleoedd ysbytai a rhwng awdurdodau lleol mewn perthynas â rhyddhau cleifion, gan gynnwys sut y gwneir atgyfeiriadau a chan bwy. Mae defnydd uchel o staff asiantaeth a banc yn y Bwrdd lechyd yn ychwanegu at her cynnal dull cyson a chlr. Er y gallai hyfforddiant a chanllawiau fynd i'r afael ag anghysonderau, yn ystod ein gwaith maes dywedodd staff nad oeddent wedi cael hyfforddiant i gynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion. Cyflwynodd y Bwrdd lechyd hyfforddiant Rhyddhau ar Sail Meini Prawf yn ddiweddar, ond mae ymwybyddiaeth a chyfraddau cwblhau'n amrywio ar draws safleoedd. Mae gweithdrefn weithredu safonol ddrafft ar gyfer rhyddhau cleifion yn bodoli, a honno'n nodi cyfrifoldebau a safonau, ond ymddengys yn anorffenedig, ac nid oedd llawer o staff y Bwrdd lechyd yn ymwybodol o'i bodolaeth.
- 70 Yn 2018, fe gyflwynodd Llywodraeth Cymru'r model Rhyddhau i Adfer ac yna Asesu (D2RA), sydd wedi'i fwradiu i gynorthwyo pobl i adfer gartref cyn cael eu hasesu ar gyfer unrhyw angen parhaus, gan felly leihau hyd eu harhosiad yn yr ysbyty. Cafodd y broses o roi'r model ar waith ei chyflymu yn ystod y pandemig, ac ers hynny mae Llywodraeth Cymru wedi cefnogi rhanbarthau ag arian ychwanegol i wreiddio D2RA ymhellach.
- 71 Mae data cenedlaethol a gyflwynwyd i Lywodraeth Cymru yn gynnar yn 2023 yn dynodi bod y Bwrdd lechyd yn cael anhawster rhyddhau cleifion i leoliad priodol ar gyfer eu hasesiad, fel a ffeirir gan D2RA. Roedd data ar gyfer y Bwrdd lechyd yn dangos bod ganddo gyfrannau uchel o gleifion yn aros i drosglwyddo i lwybrau D2RA. Roedd llawer o'r cleifion hyn yn aros i gael eu rhyddhau i'w cartrefi eu hunain, sy'n dynodi oedi oherwydd ffactorau fel aros am asesiadau gofal cymdeithasol, pecynnau gofal neu addasiadau i'w tai. Mae cleifion eraill yn aros i gael eu rhyddhau i welyau camu-i-lawr ond nid ydynt yn gallu gadael yr ysbyty oherwydd diffyg argaeledd gwelyau o'r fath yn y gymuned.
- 72 Mae'r Bwrdd lechyd wedi bod yn disgwyl am ganllawiau cenedlaethol wedi'u diweddarau ynghylch D2RA cyn datblygu ei ganllawiau ei hun a ddylai ei gynorthwyo i wreiddio'r polisi ymhellach. Fodd bynnag, o ystyried rhai o'r anghysonderau mewn dealltwriaeth rhwng gweithwyr lechyd a gofal cymdeithasol am sut y dylai'r broses ryddhau weithio, byddai canllawiau a hyfforddiant y cytunwyd arnynt ar y cyd yn helpu i sefydlu ac egluro disgwyliadau cyffredin i'w

defnyddio'n ymarferol gan yr holl staff sy'n rhan o'r broses o gynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion. Cyhoeddwyd y canllawiau cenedlaethol ym mis Rhagfyr 2023.

Rhannu gwybodaeth

- 73 Canfuom **fod anawsterau gyda chyfathrebu a rhannu gwybodaeth ar draws ffiniau sefydliadol yn ychwanegu at oedi.**
- 74 Bydd yn ofynnol fel rheol i weithwyr proffesiynol o fewn a rhwng sefydliadau rannu gwybodaeth am y claf i hwyluso trefniadau rhyddhau priodol a gofal parhaus, yn enwedig lle mae gan y claf anghenion mwy cymhleth. Yn ystod ein gwaith maes canfuom, er bod trefniadau i rannu gwybodaeth rhwng staff o fewn ysbytai'n gwella, bod rhannu gwybodaeth rhwng sefydliadau i'w weld fel pe bai'n rhwystr sylweddol.
- 75 Ar gyfer cleifion sy'n debygol o fod angen cymorth gofal cymdeithasol parhaus, nid yw'r broses lle mae'r ysbytai'n rhannu gwybodaeth gyda gwasanaethau cymdeithasol yn dechrau'n ddigon cynnar yn dilyn eu derbyn i'r ysbyty. Yn y rhan fwyaf o achosion, ni fydd gweithwyr cymdeithasol yn dod yn ymwybodol o glaf nes ystyrir bod y claf yn ddigon iach yn feddygol i adael yr ysbyty. O ystyried y cyfyngiadau ar gapasiti gofal cymdeithasol a ddisgrifir yn **Arddangosyn 6**, a'r achosion o oedi gydag asesiadau gofal cymdeithasol (**Arddangosyn 7**), mae'n bwysig bod atgyfeiriadau'n cael eu gwneud mor gynnar â phosibl yn nerbyniad cleifion i alluogi cynllunio ac asesu effeithiol i ddigwydd. Unwaith y mae atgyfeiriad wedi cael ei wneud, dywedodd staff wardiau a gwasanaethau cymdeithasol ei bod hi'n anodd cysylltu â'i gilydd i drafod achos y claf, sydd hefyd yn gallu arwain at oedi. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi rhoi Hyb Gartref yn Gyntaf ar waith i helpu i gydlynu atgyfeiriadau, ond nid yw hwn wedi cael ei wreiddio'n llawn nac yn cael ei ddefnyddio'n gyson eto.
- 76 Nid yw systemau sy'n dal gwybodaeth am gleifion wedi cael eu cysylltu â'r holl staff sy'n rhan o roi gofal i gleifion unigol nac wedi cael eu gwneud yn weladwy iddynt gan nad yw amryw systemau TG wedi bod yn hygyrch ar draws sefydliadau. Er bod pedwar o'r awdurdodau lleol wedi rhoi System Wybodaeth Gofal Cymunedol Cymru¹⁴ ar waith, nid yw Cyngor Sir Ddinbych na Chyngor Sir y Fflint wedi gwneud hynny ac er bod y Bwrdd Iechyd wedi ymrwymo i ddefnyddio'r system ac wedi cynnal cynllun peilot bach yn y timau nyrsio a therapi cymunedol, nid yw wedi rhoi'r system ar waith ar draws y Bwrdd Iechyd eto. Er ein bod wedi gweld effaith gadarnhaol y system STREAM¹⁵ sydd ar waith ar rai wardiau mewn ysbytai, nid

¹⁴ System unigol a chofnod electronig a rennir i gael eu defnyddio ar draws ystod eang o wasanaethau oedolion a phlant yw System Wybodaeth Gofal Cymunedol Cymru (WCCIS). Y syniad yw y dylai pob un o'r 22 o awdurdodau lleol a'r saith bwrdd iechyd ei rhoi ar waith, gyda diwedd 2018 wedi'i nodi fel y dyddiad y bwriadwyd iddi gael ei rhoi ar waith i ddechrau.

¹⁵ Offer yn i gynllunio'n glinigol ar gyfer rhyddhau cleifion sy'n cefnogi llif cleifion mewn lleoliad aciwt yw STREAM.

oedd yr wybodaeth ddefnyddiol hon am gleifion yn gallu cael ei rhannu'n fwy eang ar draws y sefydliad na chyda phartneriaid allweddol, megis y gwasanaethau cymdeithasol. Ers amser ein hadolygiad ni, rydym wedi clywed bod y timau Gartref yn Gyntaf wedi dechrau cael mynediad uniongyrchol at systemau cleient yr awdurdod lleol i'w gwneud yn bosibl rhannu gwybodaeth yn well.

- 77 Mae gwasanaethau a gaiff eu rhedeg gan y sector gwirfoddol ynghyd â gwasanaethau cymunedol yn hanfodol i gefnogi'r broses ryddhau ar gyfer llawer o gleifion. Mae felly'n arfer gorau bod y gwasanaethau hyn yn cael eu cynnwys yn y broses o gynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion. Roedd dealltwriaeth am dirwedd gwasanaethau y tu allan i ysbysai'n fratiog serch hynny, gan olygu bod cyfleoedd i ryddhau cleifion yn gynharach gyda chymorth gan wasanaethau y tu hwnt i ofal cymdeithasol yn cael eu colli. Canfuom fod mynediad at wybodaeth am wasanaethau cymunedol a gwirfoddol yn aml yn amrywiol a bod diffyg hyfforddiant i ddarparu gwybodaeth ar gyfer staff perthnasol.

Pa gamau gweithredu sy'n cael eu cymryd?

- 78 Mae'r adran hon yn ystyried y camau gweithredu sy'n cael eu cymryd gan y sefydliadau statudol, gan gynnwys trwy'r BPRh i wella llif cleifion allan o'r ysbyty.

Cynlluniau strategol a gweithredol

- 79 Canfuom **fod gwella llif cleifion yn nodwedd allweddol ar gynlluniau ar draws y partneriaid sy'n cyd-fynd â chwe nod Llywodraeth Cymru ar gyfer gofal brys ac argyfwng.**
- 80 Fe wnaethom adolygu cynlluniau perthnasol gan y Bwrdd Iechyd ac awdurdodau lleol mewn perthynas â chynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion a gofal heb ei drefnu yn gofal cymdeithasol yn fwy cyffredinol. Canfuom fod cynlluniau yn y rhanbarth yn adlewyrchu dealltwriaeth dda am yr heriau sy'n effeithio ar lif cleifion allan o'r ysbyty. Mae cynlluniau hefyd yn adlewyrchu ymrwymiad partneriaid i ddatrys rhai o'r heriau allweddol sy'n gysylltiedig â llif megis bylchau yn y gweithlu ac argaeledd cyfyngedig cartrefi gofal. Mae cynlluniau wedi'u goleuo gan ddata ac amcanestyniadau o'r galw, yn enwedig o'r Asesiad o Anghenion Poblogaeth Gogledd Cymru, a ddatblygwyd gan y BPRh. Yn bwysig, mae cynlluniau'n adlewyrchu gofynion cynllunio allweddol Llywodraeth Cymru, megis y chwe nod ar gyfer gofal brys ac argyfwng, yn ogystal â her 1,000 o welyau Llywodraeth Cymru¹⁶.

¹⁶ Ym mis Gorffennaf 2022 fe osododd y Gweinidog Iechyd a Gofal Cymdeithasol her i Fyrddau Iechyd ac Awdurdodau Lleol sefydlu 1,000 o welyau ychwanegol neu'r hyn sy'n cyfateb iddynt i roi cymorth i ryddhau cleifion yn amserol
<https://www.llyw.cymru/datganiad-ysgrifenedig-diweddariad-ar-y-rhaglen-chwe-nod-ar-gyfer-gofal-brys-gofal-mewn-argyfwng>

- 81 Mae rhaglen y chwe nod ar gyfer gofal brys ac argyfwng, a gyflwynwyd yn 2021, yn cynnwys dau nod sy'n gysylltiedig â gwella prosesau rhyddhau cleifion: 'nod pump – darparu'r gofal a'r ymarfer rhyddhau gorau posibl i'r claf ar ôl iddo gael ei dderbyn i'r ysbyty', a 'nod chwech: dull 'gartref yn gyntaf' a lleihau'r risg o orfod mynd yn ôl i'r ysbyty'. Cafodd rhaglen gofal brys ac argyfwng bresennol y Bwrdd lechyd ei hailfframio yn 2022 i gyd-fynd â rhaglen y chwe nod. Mae cynllun y Bwrdd lechyd yn cynnwys amrywiaeth o gynlluniau sy'n cyd-fynd â'r chwe nod. Er enghraifft, ymrwymiad i gynyddu'r defnydd o'r lolfa ryddhau, gan gynnwys datblygu lolfa ryddhau saith-diwrnod. Mae'r Bwrdd lechyd hefyd yn rhoi blaenoriaeth i roi'r system STREAM ar waith ar draws pob ward i fynd ati'n gyson i gipio camau gweithredu yng ngofal cleifion i hwyluso'r broses o'u rhyddhau, yn ogystal â rhoi'r Fframwaith Llif Delfrydol ar waith, gan gynnwys gwreiddio egwyddorion llif cleifion SAFER¹⁷ ar draws y Bwrdd lechyd.
- 82 Mae cynllun rhanbarthol Gogledd Cymru 2023-28 yn nodi egwyddorion, deilliannau a blaenoriaethau lefel uchel ar gyfer gweithio'n rhanbarthol ar draws gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol yng Ngogledd Cymru, yn seiliedig ar yr Asesiad o Anghenion y Boblogaeth. Er nad yw'r cynllun yn trafod materion mewn perthynas â'r llif allan o'r ysbyty'n uniongyrchol, ymhlith ei flaenoriaethau allweddol mae cydweithio i gefnogi pobl gartref, yn ogystal ag ymdrin ag effaith recriwtio a chadw yn y gweithlu gofal cymdeithasol ehangach ar ofalwyr di-dâl. Mae'n adnabod bod partneriaid yn ymrwymedig i ymdrin â'r heriau hyn trwy'r strwythur BPRh.
- 83 Yn ein gwaith maes, fe wnaethom archwilio cynllun gaeaf y Bwrdd lechyd ar gyfer 2022-23, sy'n cyd-fynd â'i raglen gofal brys ac argyfwng. Fodd bynnag, roedd rhai o elfennau'r cynllun wedi'u bwriadu i wella arferion rheolaidd yn hytrach nag ymdrin ag ymchwydd yn y galw. Mae enghreifftiau'n cynnwys safonau proffesiynol mewnol a gweithdrefn weithredu safonol ar gyfer cleifion sy'n ffit yn feddygol. Cymeradwywyd y cynllun gan bartneriaid trwy'r BPRh ym mis Rhagfyr 2022, a allai fod wedi cyfyngu ar ei effaith o ran rheoli'r galw ar gyfer y gaeaf. Roedd cynlluniau gaeaf awdurdodau lleol yn adlewyrchu gweithgareddau'r Bwrdd lechyd, gan bwysleisio'r cynnydd mewn capasiti a darparu dewisiadau eraill ar gyfer cleifion sy'n barod i adael yr ysbyty. Roedd yr holl gynlluniau'n cydnabod yr angen i hybu capasiti staff i ymdopi â'r galw.
- 84 Roedd heriau o ran recriwtio a chadw'n cael eu cydnabod gan bartneriaid fel ffactorau sy'n cael effaith uniongyrchol ar ddarparu gwasanaethau, yn enwedig mewn perthynas ag argaeledd gofal cartref a lleoliadau mewn cartrefi gofal. Roedd Strategaeth Gweithlu Gofal Cymdeithasol ac Iechyd Cymunedol Gogledd Cymru 2018-21 wedi'i bwriadu i ddatblygu dull cydgysylltiedig o ymdrin â heriau a chyfleoedd mewn perthynas â'r gweithlu. Ar adeg ein gwaith maes, roedd Bwrdd Gweithlu'r BPRh yn gweithio i ddiweddarau'r strategaeth. Roedd y rhan fwyaf o'r

¹⁷ Ceir rhagor o wybodaeth am y model SAFER trwy <https://www.adss.cymru/cy/blog/view/patient-flow/fileAttachment>

cynlluniau, strategaethau ac adroddiadau a adolygwyd gennym yn cyfeirio at heriau o ran y gweithlu ac roedd cryn dipyn o weithgarwch yn canolbwyntio ar y rheiny gan gynnwys prosiectau a gyllidir gan y Gronfa Integreiddio Rhanbarthol (RIF) (megis Camu i Waith¹⁸) a gweithgarwch a gomisiynwyd gan lawer o grwpiau a byrddau ledled y rhanbarth.

Gweithio mewn partneriaeth

- 85 Canfuom fod partneriaid yn cydweithio, yn strategol ac yn weithredol, i wella llif cleifion; fodd bynnag, mae pwysau ar y system yn creu diwylliant di-fudd o fwrw bai rhwng y gwahanol bartïon sy'n rhan o gynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion.
- 86 Mae strwythur a threfn lywodraethu BPRh Gogledd Cymru'n gymhleth oherwydd bod nifer uchel o grwpiau'n i'w cael yn lleol ac yn isranbarthol. Fodd bynnag, mae adborth gan aelodau'n awgrymu ei fod wedi llwyddo i hwyluso trefniadau cydweithio ar ffrydiau gwaith penodol a threfniadau ar gyfer gweithio mewn partneriaeth yn fwy cyffredinol. Yn fwy diweddar mae newidiadau i'r aelodaeth yn dilyn trosiant ymhlith uwch arweinwyr, yn enwedig o fewn y Bwrdd Iechyd, wedi creu her o ran egluro atebolrwydd a meithrin perthnasoedd
- 87 Mae cofnodion y BPRh, a'r Grŵp Arweinwyr sy'n adrodd wrth y BPRh, yn adlewyrchu trafodaethau rheolaidd ynglŷn â phwysau gofal brys ac argyfwng a chynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion, gan gynnwys diweddariadau rheolaidd am yr her 1,000 o welyau tuag at ddiwedd 2022. Y gofyniad gan Lywodraeth Cymru oedd bod Gogledd Cymru'n cyflenwi 243 o'r 1,000 o welyau erbyn mis Hydref 2022. Ym mis Tachwedd 2022, adroddodd y rhanbarth ei fod wedi adnabod 203 o welyau. Mae'r gwelyau hyn yn dal i fod ar gael ar gyfer 2023-24.
- 88 Canfuom dystiolaeth bod partneriaid yn buddsoddi eu hamser yn helaeth mewn gweithgarwch i hwyluso llif amserol, yn enwedig mewn ysbytai. Dangosodd ein harsylwadau ni ar y broses ryddhau yn ysbytai aciwt y Bwrdd Iechyd fod sylw ac adnoddau sylweddol yn cael eu neilltuo i reoli llif ar draws y safle. Fe arsylwom ni ar lu o gyfarfodydd gweithredol gan gynnwys cyfarfodydd rheolwyr safle ac ymweliadau â wardiau sy'n digwydd sawl gwaith y dydd ac sy'n cynnwys ystod eang o weithwyr proffesiynol. Ceir cyfarfodydd amrywiol rhwng y Bwrdd Iechyd ac awdurdodau lleol hefyd, naill ai'n feunyddiol neu sawl gwaith yr wythnos i uwchgyfeirio a rheoli achosion o oedi cyn rhyddhau cleifion ym mhob un o'r ardaloedd.
- 89 Yn weithredol, roedd perthnasoedd rhwng staff iechyd a gofal cymdeithasol i'w gweld fel pe baent yn amrywio. Oherwydd y nifer uchel o brosesau rhyddhau cymhleth sy'n golygu bod angen mewnbwn gan weithwyr proffesiynol amrywiol,

¹⁸ Prosiect cydweithredol rhwng gwasanaethau lechyd a Gofal Cymdeithasol i ddarparu hyfforddiant a lleoliadau i unigolion sydd â diddordeb mewn dilyn gyrfa ym maes gofal gyda'r nod eu bod yn gallu sicrhau cyflogaeth a dod yn rhan o'r gweithlu gofal yw Camu i Waith. <https://www.northwalescollaborative.wales/step-into-work/>

mae staff iechyd a gofal cymdeithasol mewn cyswllt rheolaidd iawn â'i gilydd, ac fe ddywedodd nifer wrthym ni fod ganddynt berthnasoedd gweithio cadarnhaol. Fodd bynnag, roedd hi'n amlwg o'n gwaith maes, wrth i broblemau gydag oedi cyn rhyddhau ddod yn fwy aciwt, bod tensiwn cynyddol mewn perthnasoedd gweithio. Siaradodd staff am y pwysau y maent yn eu hwynebu i anfon cleifion o'r ysbyty, a sut y gall hynny arwain at ddiwylliant o fwrw bai rhwng gweithwyr iechyd a gofal cymdeithasol lle ystyrir mai gweithiwr proffesiynol arall neu eu sefydliad hwy sy'n achosi'r oedi. Mae'r diwylliant hwn o fwrw bai yn ei dro'n creu amddiffynoldeb a all gael effaith negyddol ar sut y mae staff yn rhyngweithio â'i gilydd yn ystod y broses ryddhau.

Defnyddio cyllid

- 90 Canfuom **fod adnoddau ariannol yn cael eu defnyddio i wella'r broses o gynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion; fodd bynnag, ceir rhai heriau gyda chynlluniau a gyllidur gan y Gronfa Integreiddio Rhanbarthol ac angen ar y cyfan i adrodd yn fwy eglur pa un a yw'r mentrau a gyllidwyd wedi cael yr effaith a ddymunir.**
- 91 Mae'r rhanbarth yn defnyddio'r Gronfa Integreiddio Rhanbarthol (RIF) ar gyfer lechyd a Gofal Cymdeithasol i gefnogi cynlluniau sydd wedi'u bwriadu i wella'r modd y cynllunir ar gyfer rhyddhau cleifion. Cronfa 5-mllynedd gan Lywodraeth Cymru i gyflawni rhaglen o newid rhwng mis Ebrill 2022 a mis Mawrth 2027 yw'r Gronfa Integreiddio Rhanbarthol. Nod y gronfa yw sefydlu a phrif ffrydio o leiaf chwe model cenedlaethol newydd o ofal integredig i ddarparu gwasanaeth di-dor ac effeithiol ar gyfer pobl Cymru. Mae dau'n cynnwys cyswllt amlwg â gwella llif allan o'r ysbyty ar gyfer cleifion, sef: Gwasanaethau Gartref o'r Ysbyty; ac Atebion Seiliedig ar Lety. Ceir disgwyliad eglur yng nghanllawiau'r Gronfa Integreiddio Rhanbarthol bod partneriaid yn darparu cyllid cyfatebol hyd at 50% ar gyfer prosiectau erbyn diwedd blwyddyn 5, gyda chyllid Llywodraeth Cymru ar gyfer pob prosiect yn meinhaus bob blwyddyn i alluogi prosiectau llwyddiannus i ddod yn fusnes fel arfer.
- 92 Ar gyfer 2022-23, cafodd y rhanbarth £32.5 miliwn o gyllid y Gronfa Integreiddio Rhanbarthol ar y cyfan, yr oedd peth ohono wedi'i glustnodi ar lefel genedlaethol i gefnogi gwasanaethau penodol gan gynnwys dementia. Fe gymeradwyodd y BPRh ei raglen ranbarthol dan y Gronfa Integreiddio Rhanbarthol ar gyfer 2022-23 gyda dyraniadau i bob un o'r chwe model o ofal. Roedd rhaglen 2022-23 yn cynnwys 40 o gynlluniau rhanbarthol a oedd yn cyd-fynd â'r chwe model o ofal. Roedd pum cynllun yn ymwneud â Gwasanaethau Gartref o'r Ysbyty a gafodd fuddsoddiad o dros £5.6 miliwn (gan gynnwys cyllid cyfatebol o £261,650) ac roedd pedwar cynllun yn ymwneud ag Atebion Seiliedig ar Lety gyda buddsoddiad o dros £1 miliwn (gan gynnwys cyllid cyfatebol o £40,739). Roedd nifer fach o brosiectau hefyd yn parhau â gwaith blaenorol i Sicrhau'r Maint Cywir ar gyfer Gwasanaethau

Cymunedol¹⁹ a oedd wedi'i fwriadu i ailbennu cydbwysedd darpariaeth gofal i ateb y galw. Yn ôl adroddiad diwedd blwyddyn y Gronfa Integreiddio Rhanbarthol ar gyfer 2022-23, cyfrannodd partneriaid £13 miliwn ar y cyfan at gynlluniau trwy gyllid cyfatebol.

- 93 Er eu bod wedi'u cymeradwyo gan y BPRh, canfuom rai cyfyngiadau ar y cynlluniau a ddefnyddiodd gyllid y Gronfa Integreiddio Rhanbarthol yn 2022-23. Er enghraifft, gellid ystyried bod rhai cynlluniau'n wasanaethau craidd yn hytrach na phrosiectau arloesol newydd, megis gwelyau camu-i-fyny, timau adnoddau cymunedol a thimau pwynt mynediad sengl. Canfuom hefyd enghreifftiau o gynlluniau a gyllidwyd yn 2022-23 a oedd wedi cael eu cyllido'n flaenorol gan y Gronfa Gofal Integredig ragflaenol yn 2017-18. Mae treiglo cynlluniau'n barhaus yn cyfyngu ar y potensial i gyflwyno cynlluniau newydd, arloesol i reoli'r galw'n well. Eglurodd y rhai y siaradom ni gyda hwy fod y gofyniad i ddarparu cyllid cyfatebol ar gyfer prosiectau'n gallu creu cyndynrwydd i ymrwymo i brosiectau newydd y bydd yn ofynnol darparu cyllid cyfatebol ar eu cyfer yn y dyfodol. Yng nghyd-destun yr anawsterau ariannol parhaus sy'n wynebu'r partneriaid yn y rhanbarth, maent yn ei chael yn fwyfwy anodd ymrwymo i wariant yn y dyfodol trwy brosiectau newydd y Gronfa Integreiddio Rhanbarthol.
- 94 Mae'r rhanbarth yn cyflwyno gwybodaeth ariannol am sut y mae'n rheoli'r Gronfa Integreiddio Rhanbarthol i Lywodraeth Cymru bob chwarter ac yn cyflwyno adroddiad ar y sefyllfa ddiweddaraf i gyfarfodydd ei BPRh. Yn nhrydydd chwarter 2022-23, roedd y rhanbarth yn nodi llithriant o £4.4 miliwn. Yn ystod ein gwaith maes clywsom ei bod hi'n aml yn cymryd yn hwy i sefydlu prosiect unwaith y mae wedi cael ei gymeradwyo, gan gynnwys amser i recriwtio, a all achosi oedi. Clywsom hefyd nad oes gan bartneriaid broses y cytunwyd arni i ddefnyddio llithriant, nad yw'n cael sylw yn y canllawiau cenedlaethol. Mae rhai'n ceisio llithriant i gefnogi capasiti cymunedol yn gyffredinol, tra bo eraill yn dymuno bod llithriant yn cael ei ailddyrranu i brosiectau llwyddiannus presennol er mwyn iddynt gael eu hehangu. Mae diffyg proses y cytunwyd arni'n gallu achosi tensiwn yn y rhanbarth a'r risg nad yw arian yn cael ei ddefnyddio at y dibenion bwriadedig.
- 95 Mae Adroddiad Blynnyddol y Gronfa Integreiddio Rhanbarthol yn cyflwyno data ar berfformiad ar gyfer cynlluniau, gan gynnwys effaith gadarnhaol dau gynllun Gartref o'r Ysbyty ar 215 o unigolion²⁰. Er bod y rhanbarth wedi casglu dros 70 o astudiaethau achos sy'n amlygu effaith gadarnhaol cynlluniau a gyllidwyd ar unigolion, nid yw'r rhain wedi'u cynnwys mewn adroddiadau cyhoeddus a gyflwynwyd i'r BPRh na chyrrff sy'n bartneriaid. Byddai ymgorffori'r astudiaethau achos hyn yn gwella tryloywder. Hefyd, mae ymdrechion cydweithredol rhwng y

¹⁹ Mae sicrhau'r maint cywir ar gyfer gwasanaethau cymunedol yn cyfeirio at waith i sicrhau bod gwasanaethau'n cyd-fynd â'r gwir alw. Ei nod yw sicrhau bod pobl yn cael eu hasesu yn y lleoliadau mwyaf priodol, bod asesiadau'n amserol ac yn canolbwyntio ar ddeilliannau i gyflawni'r deilliannau gorau i unigolion a chynyddu llif cleifion i'r eithaf.

²⁰ Rhoddodd un cynllun gymorth cadarnhaol i 146 o unigolion, a rhoddodd un cynllun gymorth cadarnhaol i 69 o unigolion.

Bwrdd Iechyd ac Awdurdodau Lleol y tu allan i strwythur y BPRh yn canolbwyntio ar ddatrysiadau ar y cyd ar gyfer capasiti, megis cartrefi gofal a gyllidir gan y GIG a gweithlu integredig. Fodd bynnag, ychydig iawn o adrodd ar gynnydd ac effaith y mentrau hyn sy'n digwydd o fewn cyrff sy'n bartneriaid.

Craffu a sicrwydd

- 96 Canfuom **er bod monitro rheolaidd yn digwydd o fewn sefydliadau unigol, nad oes gan bartneriaid drefniadau i oruchwyllo llif cleifion ar draws y system iechyd a gofal yn ei chyfanrwydd, gwreiddio gwersi a bod diffyg ffocws mewn papurau ar effaith gweithgarwch.**
- 97 Fe wnaethom adolygu lefel yr wybodaeth y mae pwyllgorau, Byrddau a Chabinetau partneriaid yn ei chael mewn perthynas â llif allan o'r ysbyty a chanfuom ddarlun cymysg. Mae'r Bwrdd Iechyd yn monitro nifer o ddangosyddion sy'n ymwneud â gofal brys ac argyfwng a llif cleifion trwy'r Bwrdd ac, yn fwy penodol, y Pwyllgor Perfformiad, Cyllid a Llywodraethu Gwybodaeth, gan gynnwys:
- % yr ymatebion argyfwng gan ambiwlansys i alwadau wedi'u categorio'n 'goch' sy'n cyrraedd o fewn (hyd at a chan gynnwys) wyth munud;
 - yr amser canolrifol rhwng cyrhaeddiad claf mewn adran achosion brys a brysbennu gan glinigydd;
 - % y cleifion sy'n treulio llai na phedair awr mewn unedau achosion brys rhwng yr adeg y maent yn cyrraedd a'r adeg y cânt eu derbyn, eu trosglwyddo neu eu rhyddhau;
 - nifer y cleifion a dreuliodd 12 awr neu fwy mewn unedau achosion brys rhwng yr adeg y gwnaethant gyrraedd a'r adeg y cawsant eu derbyn, eu trosglwyddo neu eu rhyddhau; a
 - nifer y trosglwyddiadau o ambiwlansys sy'n cymryd mwy nag un awr.
- 98 Mae sylwebaeth mewn adroddiadau ar berfformiad i'r Pwyllgor yn darparu gwybodaeth ychwanegol, megis niferoedd y cleifion sy'n ffit yn feddygol ac sy'n dal i fod mewn gwely yn yr ysbyty. Fodd bynnag, anaml y mae adroddiadau'n trafod y gwahaniaethau rhwng safleoedd ysbytai. Mae adroddiadau'n disgrifio'r camau gweithredu sydd ar waith ar draws llwybrau i geisio gwella llif cleifion. Mae'r Pwyllgor hefyd yn cael diweddariadau ar Ofal Brys ac Argyfwng sy'n cynnwys camau gweithredu dan raglen y chwe nod. Cafodd Pwyllgor Partneriaethau, Pobl ac Iechyd y Boblogaeth y Bwrdd Iechyd ddiweddariadau rheolaidd am waith y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol yn ystod 2022. Fodd bynnag, yn dilyn ymddiswyddiad holl Aelodau Annibynnol blaenorol y Bwrdd Iechyd ym mis Chwefror 2023, ataliwyd y pwyllgor, gan olygu na chafodd adroddiadau rheolaidd ar weithgareddau'r BPRh eu cyflwyno i'r Bwrdd Iechyd o fis Mawrth 2023. Mae Pwyllgor Cynllunio, Iechyd y Boblogaeth a Phartneriaethau newydd wedi cael ei sefydlu ers hynny ac fe gwrddodd am y tro cyntaf ym mis Ionawr.
- 99 Mae papurau y mae pwyllgorau a Chabinetau yn y chwe awdurdod lleol yn eu cael yn cynnwys nifer o gyfeiriadau at heriau sy'n gysylltiedig ag agweddau ar lif cleifion

sy'n ymwneud â gofal cymdeithasol. Mae adroddiadau ar berfformiad yn cynnwys dangosyddion gan gynnwys niferoedd yr oedolion sydd naill ai'n cael mynediad at wasanaethau neu'n aros i gael mynediad at wasanaethau. Yn fwy cyffredinol, mae papurau yn aml yn cyfeirio at heriau mewn perthynas â diffyg darpariaeth gofal cartref a chartrefi gofal. Canfuom rai achosion o drafodaeth ym mhapurau awdurdodau lleol am yr effaith ehangach y mae diffyg darpariaeth yn y sector gofal cymdeithasol ac mewn cartrefi gofal yn ei chael ar lif cleifion. Er enghraifft, roedd cyfarfodydd Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ym mis Gorffennaf a mis Medi 2023 yn cynnwys diweddariadau am yr heriau a oedd yn cael eu hwynebu gan Adran Achosion Brys Ysbyty Maelor a'r gweithgarwch a oedd ar y gweill i liniaru'r heriau hynny, gan gynnwys gwaith ar y cyd rhwng y Cyngor a'r Bwrdd Iechyd.

- 100 Yn gyffredinol, serch hynny, mae ffocws partneriaid ar fetrigau a gweithgarwch o fewn eu cylch gwaith hwy, yn hytrach nag ar y darlun ehangach o ran y system gyfan. Hefyd, er y canfuom dystiolaeth mewn rhai awdurdodau lleol eu bod yn monitro gwariant mewn perthynas â'r Gronfa Integreiddio Rhanbarthol yn weithredol, ni chanfuom ryw lawer o dystiolaeth o adrodd ar gynlluniau'r Gronfa Integreiddio Rhanbarthol a'u heffaith o fewn Bwrdd, Cabinet neu bwyllgorau awdurdodau lleol a'r Bwrdd Iechyd.
- 101 Mae'r BPRh yn cael diweddariadau rheolaidd am gynnydd y Gronfa Integreiddio Rhanbarthol a phapurau bob hyn a hyn ar feysydd sy'n flaenoriaeth allweddol ond nid yw'n cael adroddiadau rheolaidd ar berfformiad gweithredol. Byddai ystyried adroddiadau ar berfformiad yn werthfawr er mwyn deall effaith gweithgareddau'r Gronfa Integreiddio Rhanbarthol ar fynd i'r afael â heriau hirsefydlog o ran perfformiad.
- 102 Er bod gan bartneriaid fel rheol fecanweithiau i gofnodi risgiau allweddol mewn perthynas ag oedi cyn rhyddhau cleifion, roedd y rhain eto ar wahân i'w gilydd i raddau helaeth. Mae risgiau mewn perthynas â llif cleifion gwael yn cael eu dogfennu o fewn y Bwrdd Iechyd gyda phedair risg haen un wedi'u nodi ar y Gofrestr Risgiau Corfforaethol, sy'n cynnwys risg mewn perthynas â bregusrwydd y sector annibynnol, lle mae gweithgarwch a gyflawnir gyda partneriaid trwy'r BPRh yn cael ei restru. Ceir dwy risg strategol ar Fframwaith Sicrwydd Bwrdd y Bwrdd Iechyd hefyd mewn perthynas ag effaith llif gwael ar ansawdd gofal, diogelwch a phrofiad cleifion. Mae heriau sy'n ymwneud ag agweddau megis bregusrwydd y farchnad cartrefi gofal ac anhawster recriwtio ym maes gofal cartref wedi'u dogfennu ar gofrestrau risgiau corfforaethol y rhan fwyaf o awdurdodau lleol. Nid oes mecanwaith ar hyn o bryd i bartneriaid gytuno ar risgiau cyffredin mewn perthynas ag oedi cyn rhyddhau cleifion a monitro'r risgiau hynny. Mae hyn yn wendid gan ei fod yn ysgogi partneriaid i ganolbwyntio ar liniaru eu risgiau eu hunain heb ystyried sut y gallai eu liniaru effeithio ar bartneriaid.
- 103 Yn unol â rhaglen y chwe nod ar gyfer gofal brys ac argyfwng, mae'r Bwrdd Iechyd wedi sefydlu'r Bwrdd Gofal Brys ac Argyfwng, sy'n cael ei gadeirio gan y

Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau²¹. Mae'r Bwrdd yma'n goruchwyllo gwaith i gynllunio a chyflawni rhaglen y chwe nod, gan amcanu at sicrhau cynllunio cydweithredol a chydberchnogaeth ymhlith rhanddeiliaid ar draws y system. Mae'n disodli grŵp blaenorol rhaglen y chwe nod a oedd yn bodoli cyn ein gwaith maes ni. Er i ni gyflwyno sawl cais i'r Bwrdd Iechyd, ni fu modd i ni arsylwi ar y Bwrdd na chael unrhyw ddogfennaeth gysylltiedig a chan hynny, nid oeddem yn gallu adolygu ei effeithiolrwydd.

- 104 Mae mecanweithiau amrywiol yn bodoli o fewn a rhwng partneriaid i fonitro ac uwchgyfeirio materion sy'n gysylltiedig â chynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion, ond mae eu heffeithiolrwydd yn amrywio. Mae gwasanaethau cymdeithasol, yn arbennig, yn defnyddio ffurflenni 'Rhyddhau Anffafriol' i amlygu prosesau rhyddhau a reolwyd yn wael. Fodd bynnag, yn Ysbyty Glan Clwyd, roedd diffyg ymateb i'r ffurflenni hyn, gan godi pryderon ynghylch yr atebolrwydd am gynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion ar lefel gorfforaethol ar gyfer yr ysbyty hwn. Nid ymatebodd y Bwrdd Iechyd i'n ceisiadau i egluro'r trefniadau ar gyfer prosesu'r cwynion hyn na'r atebolrwydd am gynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion ar lefel gorfforaethol ar gyfer yr ysbyty hwn.
- 105 Cymerodd y rhanbarth ran mewn nifer o Ddigwyddiadau Rhyddhau Amlasiantaeth (MADE) yn 2022, a oedd wedi'u bwriadu i wella llif cleifion trwy ddarparu amser wedi'i ddiogelu i bartneriaid fynd ati ar y cyd i gydnabod heriau a chytuno i ymdrin â hwy'n gydweithredol. Fe wnaeth y rhai y siaradom ni gyda hwy fel rhan o'n gwaith maes ddynodi bod trafodaethau MADE yn rhoi cyfleoedd gwerthfawr i bartneriaid gydweithio a chanolbwyntio eu hadnoddau ar sicrhau bod prosesau rhyddhau effeithiol yn digwydd. Fodd bynnag, canfuom na weithredir yn gyson ar feysydd i'w gwella a adnabyddir trwy'r digwyddiadau hyn, gyda phwysau ar wasanaethau fel pe baent yn achosi i bartneriaid barhau ag ymddygiadau ac arferion presennol. Dangoswyd hyn trwy adroddiadau o MADE mis Tachwedd 2022 a oedd yn ailadrodd nifer o faterion allweddol a godwyd ym mis Medi 2022 ond na weithredwyd arnynt, megis yr angen i ddefnyddio dull rhyddhau amlasiantaeth ac i fonitro perfformiad yn barhaus.

Beth yn fwy ellir ei wneud?

- 106 Er bod cydnabyddiaeth glir gan bartneriaid rhanbarthol i'r problemau sy'n gysylltiedig â rhyddhau cleifion, dyhead i'w datrys, y ffocws cywir mewn strategaethau a chynlluniau, a'u bod yn defnyddio cynlluniau â chyllid wedi'i dargedu, nid yw'r un o'r rhain wedi ysgogi unrhyw welliant sylweddol na chynaliadwy yn y sefyllfa ar y cyfan. Mae ein gwaith ni wedi canfod bod nifer o gamau gweithredu pellach y gellid eu cymryd a fyddai'n helpu i wella llif amserol ac effeithiol allan o'r ysbyty ledled y rhanbarth ac yn lleihau rhai o'r heriau a brofir ar hyn o bryd gan y system iechyd a gofal cymdeithasol. Caiff y camau gweithredu

²¹ Y Cyfarwyddwr Gweithredol Gwasanaethau Clinigol gynt

hyn eu harchwilio yn yr arddangosyn canlynol ac maent yn cyd-fynd â'r argymhellion a nodir yn gynharach yn yr adroddiad.

Arddangosyn 11: camau gweithredu pellach ar gyfer partneriaid i helpu i fynd i'r afael â'r heriau ar gyfer llif cleifion allan o'r ysbyty

Gwella hyfforddiant a chanllawiau	<p>Mae bod â mynediad at ganllawiau y cytunwyd arnynt ar y cyd sy'n nodi'n glir y rolau a chyfrifoldebau, a'r disgwyliadau o ran pryd a sut y dylai staff rannu gwybodaeth, gan gynnwys atgyfeiriadau, yn allweddol i sicrhau cysondeb rhwng wardiau, ysbytai, proffesiynau a sefydliadau.</p> <p>Mae cynnig rhaglen hyfforddi gynhwysfawr i bawb sy'n gysylltiedig â llif cleifion, gan gynnwys staff banc ac asiantaeth yn ogystal â dechreuwyr newydd, hefyd yn sicrhau bod canllawiau'n cael eu gwreiddio.</p>
Gwella'r modd y cydymffurfir â pholisïau a chanllawiau	<p>Bod â chylch archwilio rheolaidd i asesu effeithiolrwydd polisiau a chanllawiau rhyddhau cleifion a chysondeb o ran y modd y'u rhoddir ar waith, gan gynnwys cymhwyso D2RA.</p> <p>Mae cyfyngu i'r eithaf ar atgyfeiriadau lluosog a sicrhau mai dim ond y bobl hynny y mae arnynt angen y gwasanaeth sydd ar restrau aros ar gyfer ailalluogi, pecynnau gofal cartref a gofal preswyl yn lleihau i'r eithaf yr aneffeithlonrwydd sy'n deillio o atgyfeiriadau amhriodol ac yn darparu deilliannau gwell i gleifion.</p>
Sicrhau diogelwch cleifion wrth iddynt aros am becynnau gofal	<p>Bod â phrosesau cyfathrebu clir i hysbysu staff y gwasanaethau cymdeithasol pan gaiff cleifion eu rhyddhau i leihau i'r eithaf y risgiau bod cleifion yn cael eu rhyddhau heb hysbysu gwasanaethau yn y gymuned.</p> <p>Mae parhau i gyfathrebu'n rheolaidd gyda chleifion sy'n aros am becynnau gofal unwaith y maent wedi cael eu rhyddhau adref yn sicrhau bod cleifion yn ddiogel tra'u bod yn aros ac yn darparu deilliannau gwell.</p>
Gwella ansawdd gwybodaeth a'r	<p>Mae bod â gwell dealltwriaeth am yr ystod o wasanaethau cymunedol a allai gefnogi ryddhau effeithiol ac amserol a sut y gellir cael mynediad at y rhain,</p>

modd y caiff ei rhannu

yn galluogi staff i wneud penderfyniadau mwy gwybodus wrth gynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion.

Mae bod â **gwybodaeth eglur a chynhwysfawr** yn nodiadau achosion cleifion sy'n nodi'r camau gweithredu sy'n cael eu cymryd i gefnogi'r broses ryddhau yn ei gwneud yn bosibl bod â dealltwriaeth fwy eglur am yr hyn sy'n digwydd gyda chlaf ac mae o gymorth i gynllunio'n effeithiol ar gyfer rhyddhau gan yr holl weithwyr proffesiynol sy'n gysylltiedig â gofal cleifion tra'u bod yn yr ysbyty.

Mae bod â **systemau cydgysylltiedig** sy'n hygyrch i'r holl staff (ni waeth i ba sefydliad y maent yn perthyn) sy'n gysylltiedig â gofal cleifion unigol yn ei gwneud yn bosibl bod â dulliau cyfathrebu effeithiol ac effeithlon rhwng sefydliadau ac yn cefnogi llif effeithiol allan o'r ysbyty.

Mynd i'r afael â bylchau allweddol mewn capasiti

Byddai ystyried datrysiadau ar y cyd ar draws sectorau i **fynd i'r afael â bylchau allweddol** fel gofal cartref a gwasanaethau ailalluogi'n ei gwneud yn bosibl rhyddhau cleifion i'w cartref eu hunain yn fwy amserol.

Cynyddu defnydd o'r Gronfa Integreiddio Rhanbarthol i'r Eithaf

Mae'r arian rhanbarthol ychwanegol yn darparu cyfleoedd i ddatblygu **cynlluniau arloesol a thrawsnewidiol** a all roi cymorth i ryddhau cleifion yn effeithiol ac yn amserol. Mae'r cyfleoedd hyn yn cael eu colli pan fo'r gronfa'n cael ei defnyddio i gefnogi gwasanaethau craidd a ddylai gael eu prif ffrydio.

Mae bod â phrosesau eglur i **reoli llithriant yn arian y Gronfa Integreiddio Rhanbarthol** yn galluogi prosesau penderfynu symlach a gefnogir gan yr holl bartneriaid.

Mae rhoi ystyriaeth reolaidd i **berfformiad gweithredol a chipio risgiau** ar lefel ranbarthol yn galluogi prosesau penderfynu mwy effeithiol ar draws partneriaid wrth ystyried sut orau i ddefnyddio'r cyllid rhanbarthol.

Gwella goruchwyliaeth ac effaith

Mae sicrhau bod yr holl fentrau a gyflawnir i gefnogi llif amserol ac effeithiol allan o'r ysbyty (o fewn y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol a'r tu allan iddo) a'u heffeithiau cysylltiedig yn cael eu **coladu ac yr adroddir arnynt yn agored** yn cyfyngu i'r eithaf ar y risg o ddyblygu ac yn darparu tryloywder.

**Gwreiddio gwersi
o gamau
gweithredu i fynd
i'r afael ag oedi
cyn rhyddhau
cleifion**

Mae **cynnwys amser ar ôl digwyddiadau dysgu** megis MADE i wreiddio gwersi mewn ymarfer o ddydd i ddydd yn cyfyngu i'r eithaf ar y risg o wynebu'r un heriau drosodd a throsodd ac yn gwella profiad a deilliannau cleifion.

Mae **digwyddiadau anffafriol neu bryderon** yn darparu cyfle i ddysgu o achosion pan fo pethau'n mynd o chwith mewn perthynas â chynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion. Mae bod â phrosesau eglur i sicrhau yr hysbysir yn gyson am ddigwyddiadau anffafriol a phryderon, ynghyd ag ymatebion amserol, yn ei gwneud yn bosibl dysgu gwersi.

Atodiad 1

Dulliau archwilio

Mae **Arddangosyn 12** yn nodi'r dulliau a ddefnyddiwyd gennym i gyflawni'r gwaith yma. Mae ein tystiolaeth yn gyfyngedig i'r wybodaeth a gafwyd trwy'r dulliau hyn.

Arddangosyn 12: dulliau archwilio

Elfen o'r dulliau archwilio	Disgrifiad
Dogfennau	<p>Fe wnaethom adolygu ystod o ddogfennau, gan gynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none">• Papurau Byrddau, Cabinetau a phwyllgorau• Diweddariadau ar raglen y chwe nod a gofal brys ac argyfwng i bwyllgorau• Cynlluniau gweithredol a strategol sy'n ymwneud â gofal brys ac argyfwng• Papurau'r BPRh, gan gynnwys astudiaethau achos• Gweithdrefn Weithredu Safonol i gynllunio ar gyfer rhyddhau cleifion• Cofrestrau risgiau corfforaethol• Adroddiadau MADE
Cyfweliadau	<p>Fe wnaethom gyfweld â'r canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none">• Cyfarwyddwyr Ysbytai, Dwyrain a Chanolog• Cyfarwyddwr Interim Cyflawni Rhanbarthol• Cyfarwyddwr Rhaglen ar gyfer Gofal Brys ac Argyfwng• Arweinydd Clinigol ar gyfer Gofal brys ac argyfwng• Dirprwy Gyfarwyddwr Meddygol Gweithredol• Rheolwr Cynllunio Busnes a Gwella• Arweinydd y Bwrdd Iechyd ar gyfer gwaith gwella Ysbyty Glan Clwyd.• Arweinydd y Bwrdd Iechyd ar gartrefi gofal• Arweinwyr Gweithredol ar gyfer yr Adran Achosion Brys, Ysbyty Gwynedd, Ysbyty Glan Clwyd ac Ysbyty Maelor• Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer Ynys Môn, Gwynedd, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint a Wrecsam• Penaethiaid Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer Ynys Môn, Gwynedd, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint a Wrecsam• Arweinydd ar ran y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol

Elfen o'r dulliau archwilio	Disgrifiad
Arsylwadau	<ul style="list-style-type: none"> • Prif Swyddog Cyngor Iechyd Cymuned Gogledd Cymru <p>Fe arsylwom ni ar y cyfarfod(ydd) canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol Gogledd Cymru • Grŵp Arweinwyr Gogledd Cymru • Pwyllgor Perfformiad, Cyllid a Llywodraethu Gwybodaeth y Bwrdd Iechyd <p>Fe arsylwom ni hefyd ar yr unigolyn/unigolion canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pennaeth Nyrsio a Rheolwr Safle, Ysbyty Gwynedd • Chwiliwr Cynnydd a Swyddog yr Hyb Gartref yn Gyntaf, Ysbyty Maelor • Rheolwr Safle a Swyddog Gartref yn Gyntaf, Ysbyty Glan Clwyd
Dadansoddi data	<p>Fe wnaethom ddadansoddi'r data cenedlaethol canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Set ddata fisol ar y gwasanaethau cymdeithasol a gyflwynwyd i Lywodraeth Cymru • Set ddata fisol ar achosion o oedi cyn rhyddhau cleifion a gyflwynwyd i Weithrediaeth y GIG • Data StatsCymru • Dangosyddion y gwasanaeth ambiwlans <p>Fe wnaethom hefyd ddadansoddi data a ddarparwyd gan y Bwrdd Iechyd mewn perthynas â'r holl gleifion meddygaeth argyfwng a ryddhawyd ym mis Hydref 2022 gyda hyd arhosiad a oedd yn fwy na 21 diwrnod (heb gynnwys y rhai a fu farw)</p>
Grwpiau ffocws	<p>Fe gynhaliom ni grwpiau ffocws gyda gweithwyr cymdeithasol o ardal pob awdurdod lleol, ac eithrio Ynys Môn</p>
Adolygu nodiadau achosion	<p>Fe wnaethom adolygu sampl o 32 o nodiadau achosion mewn perthynas â chleifion meddygaeth argyfwng a ryddhawyd ym mis Hydref 2022 gyda hyd arhosiad a oedd yn fwy na 21 diwrnod (heb gynnwys y rhai a fu farw).</p>

Atodiad 2

Rhesymau dros oedi cyn rhyddhau cleifion

Mae'r arddangosyn hwn yn nodi'r rhesymau dros oedi cyn rhyddhau cleifion yn y Bwrdd Iechyd o'i gymharu â'r sefyllfa ledled Cymru gyfan.

Arddangosyn 13: rhesymau dros oedi cyn rhyddhau cleifion fel canran o'r holl achosion o oedi (Chwefror 2024)

Rheswm dros yr oedi	Canran lle bu oedi	Cyfartaledd Cymru Gyfan
Yn aros am asesiad ar y cyd	15.7	9.0
Yn aros i weithiwr cymdeithasol gael ei ddyrannu	15.1	8.5
Yn aros i asesiad clinigol gael ei gwblhau (nyrsio / gweithiwr proffesiynol perthynol i iechyd / meddygol / fferylliaeth)	13.3	10.3
Yn aros i becyn gofal cartref newydd ddechrau	10.5	8.0
Yn aros i asesiad gael ei gwblhau gan weithwyr gofal cymdeithasol	5.6	15.7
Yn aros nes bydd cartref nyrsio ar gael	4.6	2.6
Yn aros i reolwr cartref gofal preswyl ymweld ac asesu (Safon 3 preswyl)	4.6	2.5
Yn aros am argaeledd gofal preswyl Henoed Eiddil eu Meddwl	4.3	2.3
Yn aros am argaeledd cartref preswyl	4.3	2.8
Yn aros am becyn gofal ailalluogi	3.1	3.0
Yn aros i'r gwasanaeth iechyd gwblhau asesiad/darparu offer	2.8	1.4
Yn aros am argaeledd gofal nyrsio Henoed Eiddil eu Meddwl	1.9	2.0
Yn aros am benderfyniad ynghylch cyllid (gofal nyrsio a ariennir / gofal iechyd parhaus)	1.5	1.5
Yn aros i drefniadau gael eu cwblhau cyn lleoli	0.9	3.5
Yn aros am benderfyniad ynghylch cyllid	0.9	0.8
Yn aros i reolwr cartref gofal nyrsio ymweld ac asesu (Safon 3 preswyl)	0.9	2.1
Yn aros am argaeledd gwely arbenigol	0.9	1.1
Dim preswylfa addas	0.9	2.3

Claf / teulu yn gwrthod symud i gam nesaf y gofal/ y broses ryddhau 0.9 1.6

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Sylwer: lle mae'r rhesymau dros yr oedi'n ymwneud â dau glaf neu lai, mae'r rhain wedi cael eu hepgor i leihau unrhyw risg o adnabod cleifion unigol.

Pum prif reswm dros oedi cyn rhyddhau cleifion fesul awdurdod lleol

Mae'r arddangosion canlynol yn nodi'r pum prif reswm dros oedi cyn rhyddhau cleifion ar gyfer pob un o'r awdurdodau lleol o'i gymharu â'r sefyllfa ar draws y Bwrdd Iechyd a thros Gymru gyfan.

Arddangosyn 14: pum prif reswm dros oedi cyn rhyddhau cleifion fel canran o'r holl achosion o oedi (Chwefror 2024) – Conwy

Rheswm dros yr oedi	Canran lle bu oedi	Cyfartaledd y Bwrdd Iechyd	Cyfartaledd Cymru gyfan
Yn aros i asesiad clinigol gael ei gwblhau (nyrsio / gweithiwr proffesiynol perthynol i iechyd / meddygol / fferylliaeth)	25.5	13.3	10.3
Yn aros i'r gwasanaeth iechyd gwblhau asesiad/darparu offer	12.8	2.8	1.4
Yn aros i reolwr cartref gofal preswyl ymweld ac asesu (Safon 3 preswyl)	12.8	4.6	2.5
Yn aros am asesiad ar y cyd	8.5	15.7	9.0
Yn aros i becyn gofal cartref newydd ddechrau	6.4	10.5	8.0

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Arddangosyn 15: pum prif²² reswm dros oedi cyn rhyddhau cleifion fel canran o'r holl achosion o oedi (Chwefror 2024) – Sir Ddinbych

Rheswm dros yr oedi	Canran lle bu oedi	Cyfartaledd y Bwrdd Iechyd	Cyfartaledd Cymru gyfan
Yn aros am asesiad ar y cyd	18.8	15.7	9.0
Yn aros i reolwr cartref gofal preswyl ymweld ac asesu (Safon 3 preswyl)	15.6	4.6	2.5

²² Roedd pob rheswm arall yn ymwneud â dau glaf neu lai

Yn aros i asesiad clinigol gael ei gwblhau (nyrsio / gweithiwr proffesiynol perthynol i iechyd / meddygol / fferylliaeth)	12.5	13.3	10.3
---	------	------	------

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Arddangosyn 16: pum prif reswm dros oedi cyn rhyddhau cleifion fel canran o'r holl achosion o oedi (Chwefror 2024) – Sir y Fflint

Rheswm dros yr oedi	Canran lle bu oedi	Cyfartaledd y Bwrdd Iechyd	Cyfartaledd Cymru gyfan
Yn aros i weithiwr cymdeithasol gael ei ddyrannu	20.4	15.1	8.5
Yn aros am asesiad ar y cyd	18.5	15.7	9.0
Yn aros i asesiad clinigol gael ei gwblhau (nyrsio / gweithiwr proffesiynol perthynol i iechyd / meddygol / fferylliaeth)	16.7	13.3	10.3
Yn aros i becyn gofal cartref newydd ddechrau	11.1	10.5	8.0
Yn aros i asesiad gael ei gwblhau gan weithwyr gofal cymdeithasol	5.5	5.6	15.7

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Arddangosyn 17: pum prif reswm dros oedi cyn rhyddhau cleifion fel canran o'r holl achosion o oedi (Chwefror 2024) – Gwynedd

Rheswm dros yr oedi	Canran lle bu oedi	Cyfartaledd y Bwrdd Iechyd	Cyfartaledd Cymru gyfan
Yn aros am asesiad ar y cyd	15.7	15.7	9.0
Yn aros i becyn gofal cartref newydd ddechrau	15.7	10.5	8.0
Yn aros nes bydd cartref nyrsio ar gael	13.7	4.6	2.6
Yn aros i weithiwr cymdeithasol gael ei ddyrannu	9.8	15.1	8.5
Yn aros am argaeledd gofal preswyl Henoed Eiddil eu Meddwl	7.8	4.3	2.3

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Arddangosyn 18: pum prif reswm dros oedi cyn rhyddhau cleifion fel canran o'r holl achosion o oedi (Chwefror 2024) – Ynys Môn

Rheswm dros yr oedi	Canran lle bu oedi	Cyfartaledd y Bwrdd Iechyd	Cyfartaledd Cymru gyfan
Yn aros am asesiad ar y cyd	22.7	15.7	9.0
Yn aros i weithiwr cymdeithasol gael ei ddyrannu	18.2	15.1	8.5
Yn aros i asesiad clinigol gael ei gwblhau (nyrsio / gweithiwr proffesiynol perthynol i iechyd / meddygol / fferylliaeth)	11.4	13.3	10.3
Yn aros i asesiad gael ei gwblhau gan weithwyr gofal cymdeithasol	9.1	5.6	15.7
Yn aros i becyn gofal cartref newydd ddechrau	9.1	10.5	8.0

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Arddangosyn 19: pum prif reswm dros oedi cyn rhyddhau cleifion fel canran o'r holl achosion o oedi (Chwefror 2024) – Wrecsam

Rheswm dros yr oedi	Canran lle bu oedi	Cyfartaledd y Bwrdd Iechyd	Cyfartaledd Cymru gyfan
Yn aros i weithiwr cymdeithasol gael ei ddyrannu	21.6	15.1	8.5
Yn aros am asesiad ar y cyd	13.4	15.7	9.0
Yn aros i asesiad clinigol gael ei gwblhau (nyrsio / gweithiwr proffesiynol perthynol i iechyd / meddygol / fferylliaeth)	11.3	13.3	10.3
Yn aros i becyn gofal cartref newydd ddechrau	11.3	10.5	8.0
Yn aros i asesiad gael ei gwblhau gan weithwyr gofal cymdeithasol	6.2	5.6	15.7

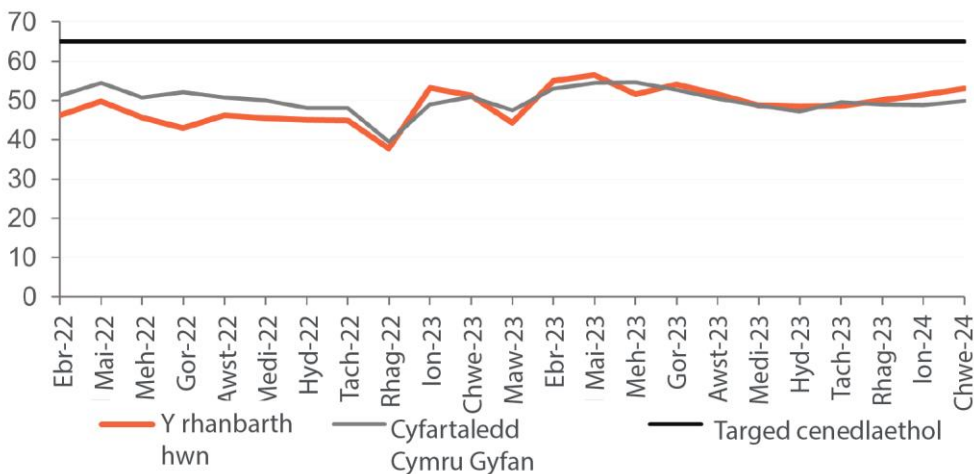
Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Atodiad 3

Perfformiad gofal brys ac argyfwng

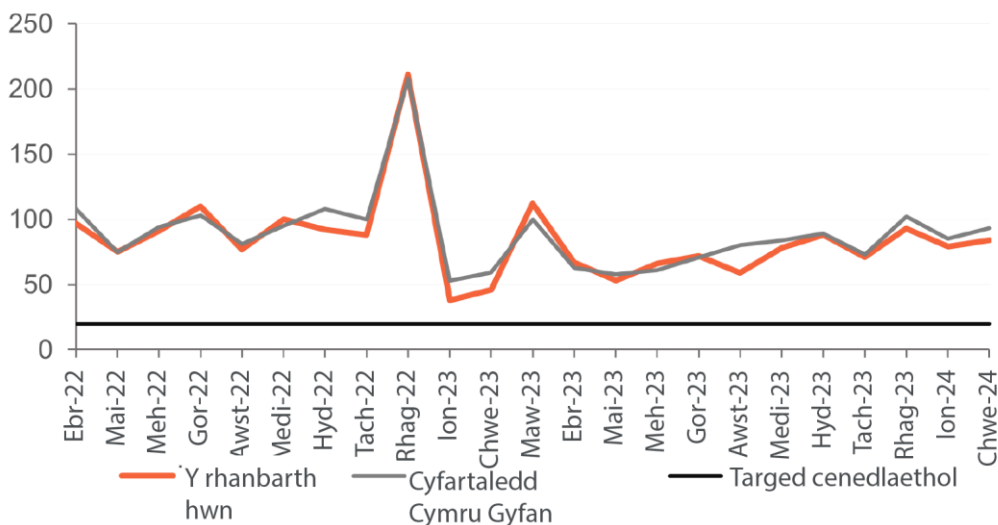
Mae'r arddangosion canlynol yn nodi perfformiad y rhanbarth ar draws ystod o ddangosyddion perfformiad gofal brys ac argyfwng o'i gymharu â'r sefyllfa ledled Cymru ers mis Ebrill 2022.

Arddangosyn 20: canran yr ymatebion argyfwng i alwadau coch yn cyrraedd o fewn (hyd at a chan gynnwys) 8 munud – targed cenedlaethol o 65%

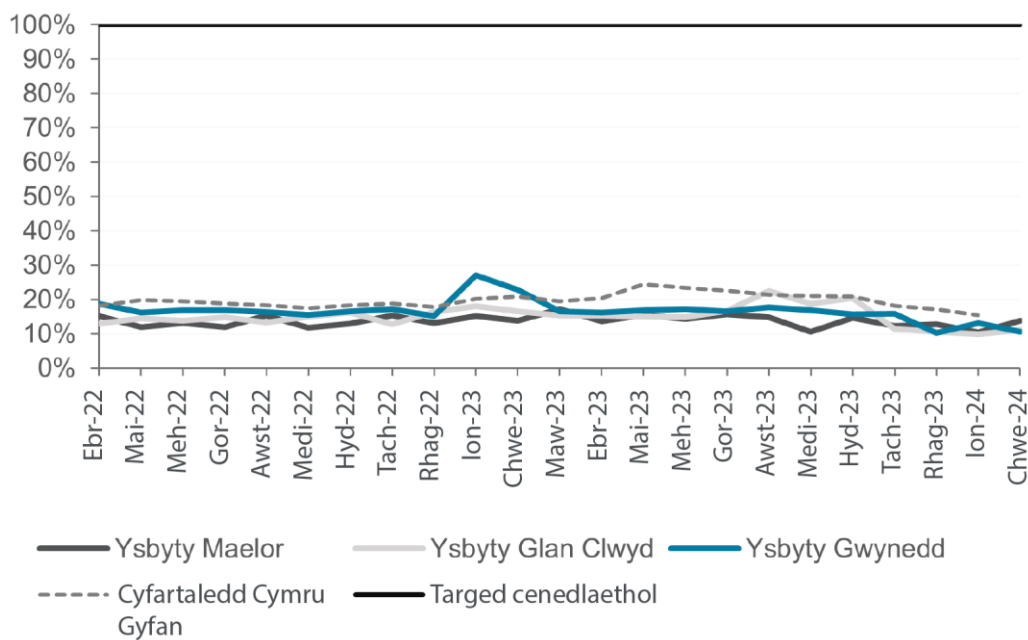
Ffynhonnell: Dangosyddion Gwasanaethau Ambiwlans

Arddangosyn 21: amser ymateb canolrifol ar gyfer galwadau ambr (munudau) – 50fed ganradd – targed cenedlaethol o 20 munud

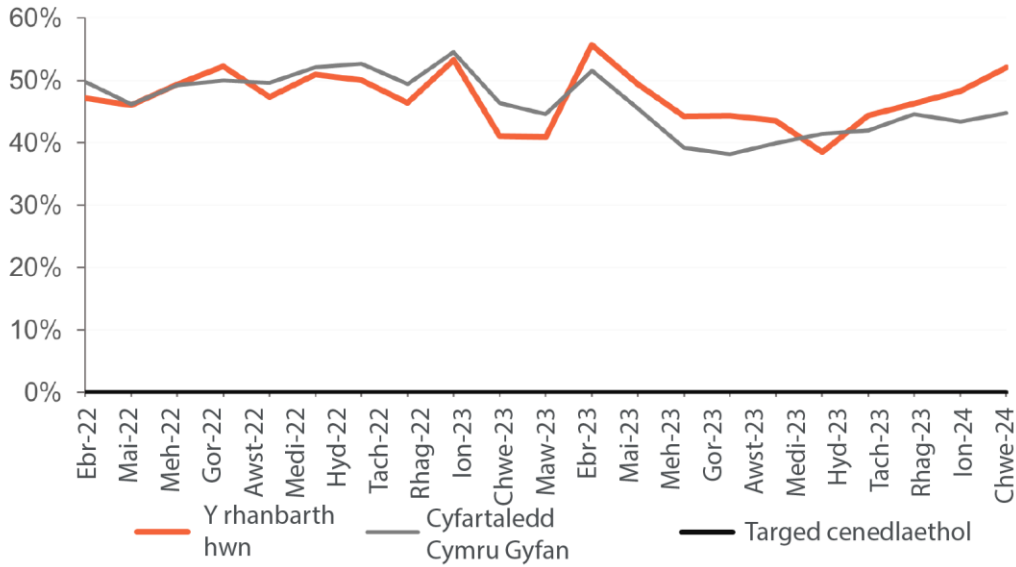
Ffynhonnell: Dangosyddion Gwasanaethau Ambiwylans

Arddangosyn 22: canran y trosglwyddiadau o ambiwlansys o fewn 15 munud mewn adran achosion brys fawr – targed cenedlaethol o 100%

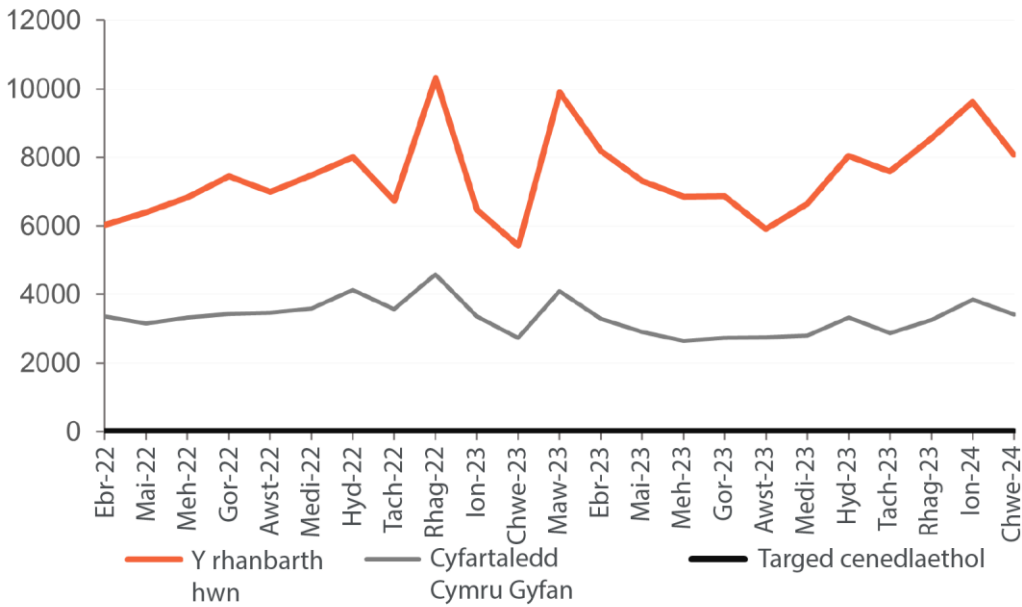
Ffynhonnell: Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwylans Cymru

Arddangosyn 23: canran y trosglwyddiadau o ambiwlansys dros 1 awr – targed cenedlaethol o sero

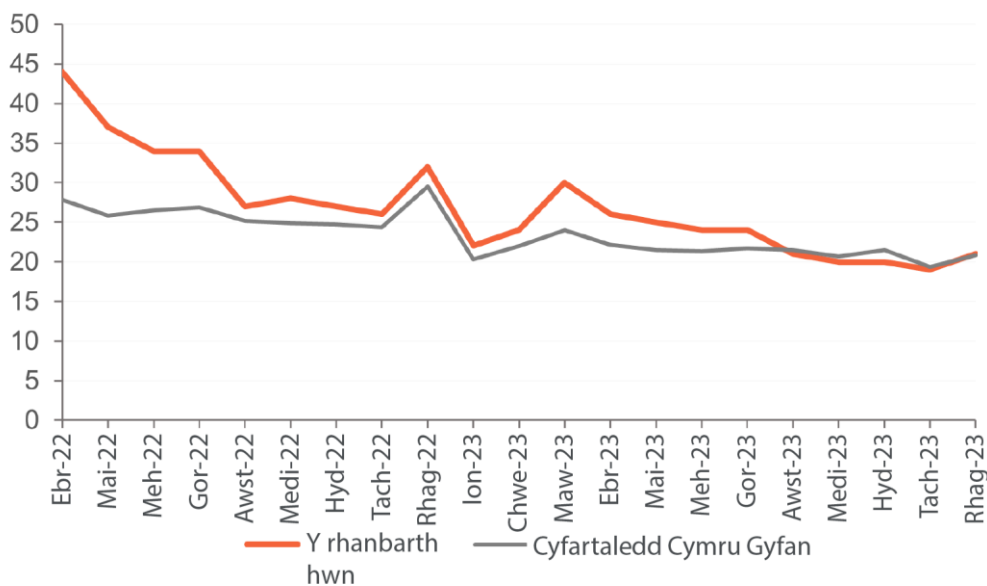
Ffynhonnell: Dangosyddion Gwasanaethau Ambiwllans

Arddangosyn 24: cyfanswm yr oriau a gollwyd yn dilyn hysbysu i drosglwyddiad dros 15 munud

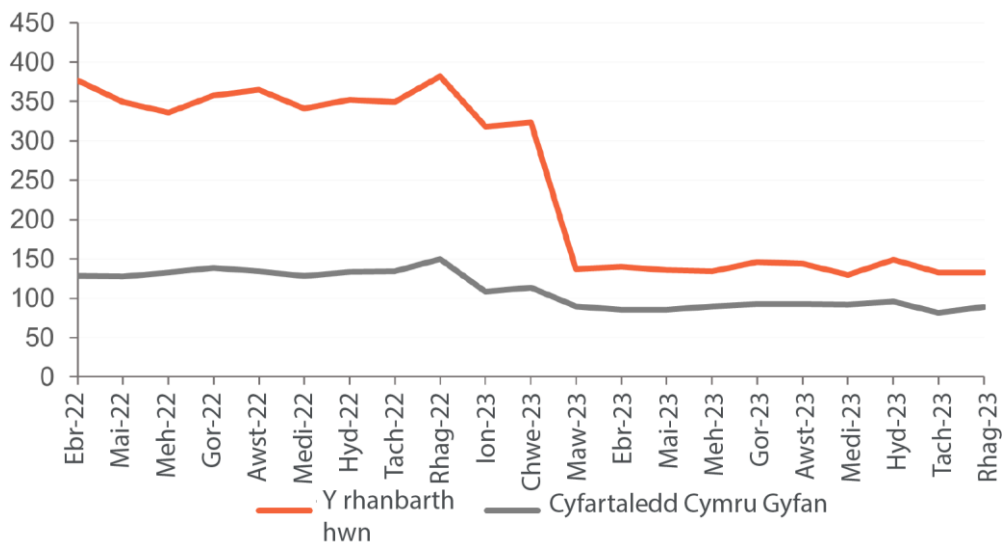
Ffynhonnell: Dangosyddion Gwasanaethau Ambiwllans

Arddangosyn 25: amser canolrifol (munudau) rhwng cyrraedd mewn adran achosion brys a brysbennu gan glinigydd) – targed cenedlaethol o ostyngiad dros 12 mis

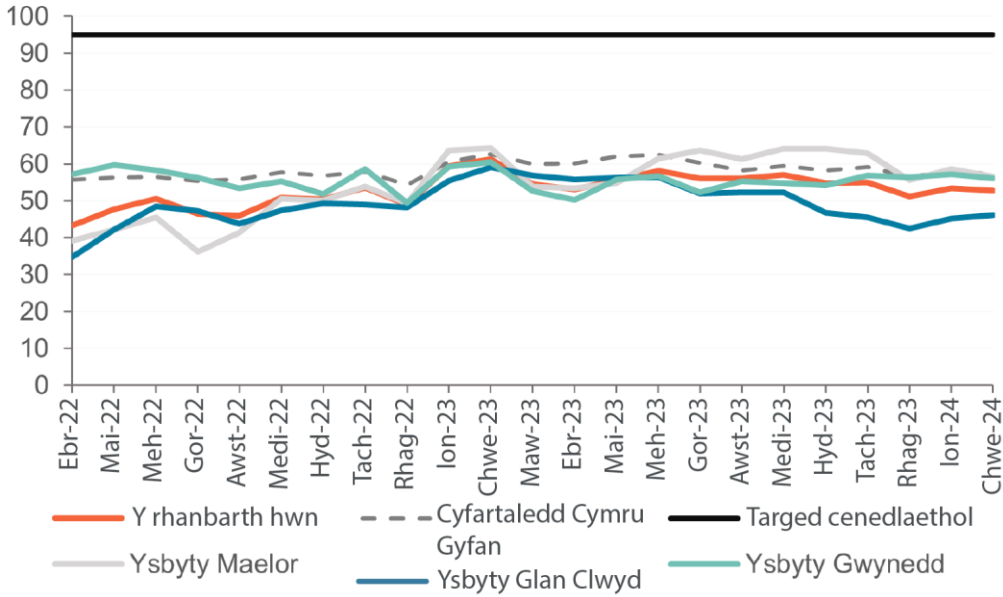
Ffynhonnell: StatsCymru

Arddangosyn 26: Amser canolrifol (munudau) rhwng cyrraedd mewn adran achosion brys ac asesiad gan uwch benderfynydd clinigol – targed cenedlaethol o ostyngiad dros 12 mis

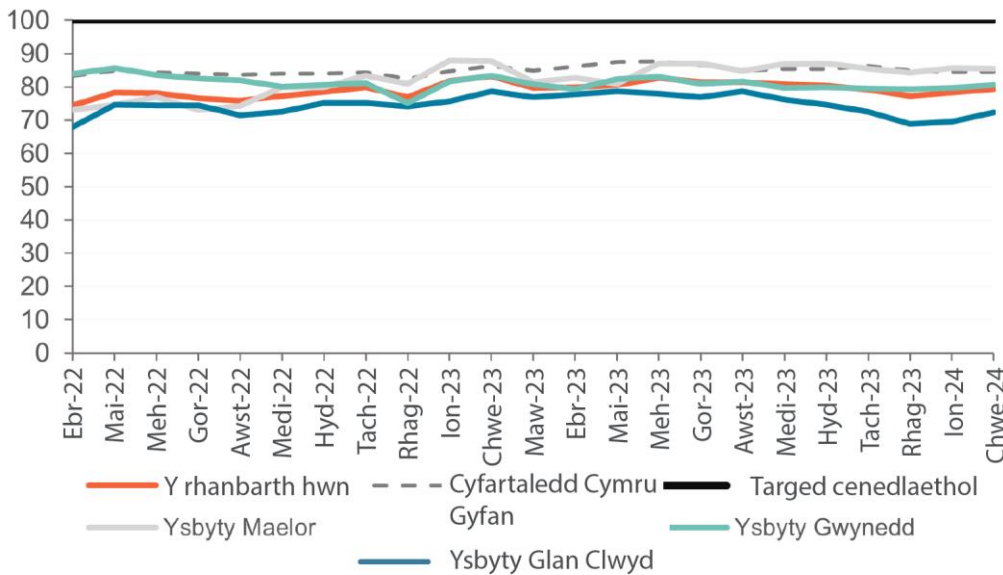
Ffynhonnell: StatsCymru

Arddangosyn 27: Canran y cleifion sy'n treulio llai na phedair awr mewn adran achosion brys fawr – targed cenedlaethol o 95%

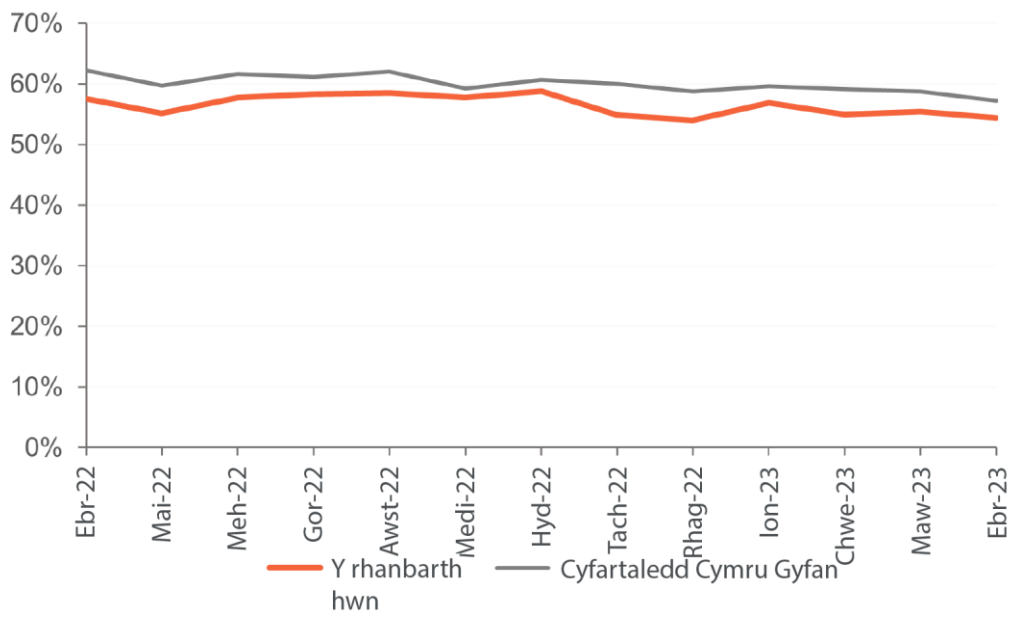
Ffynhonnell: StatsCymru

Arddangosyn 28: Canran y cleifion sy'n treulio llai na 12 awr mewn adran achosion brys fawr – targed cenedlaethol o 100%

Ffynhonnell: StatsCymru

Arddangosyn 29: Canran o gyfanswm y dyddiau gwely argyfwng a gronnwyd gan bobl â hyd arhosiad o fwy na 21 diwrnod – targed cenedlaethol o ostyngiad dros 12 mis

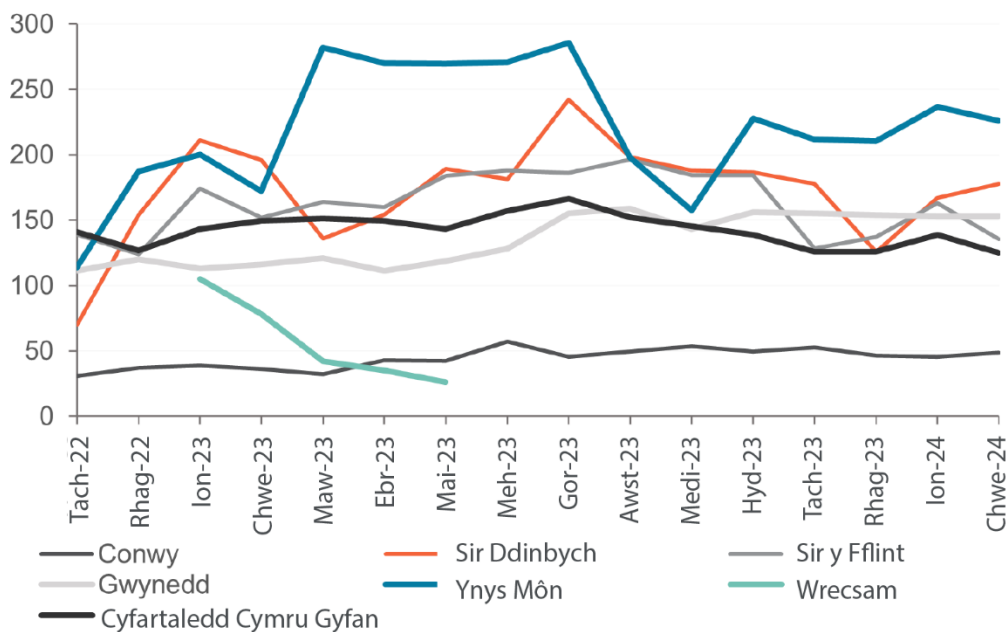
Ffynhonnell: StatsCymru

Atodiad 5

Arosiadau am asemiadau gofal cymdeithasol a phecynnau gofal

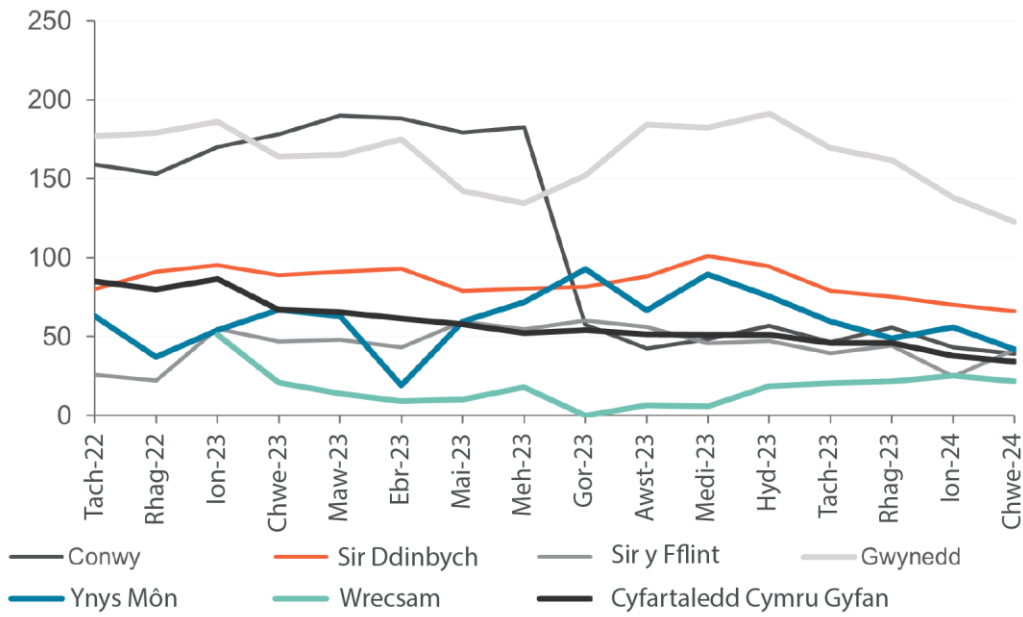
Mae'r arddangosion canlynol yn nodi perfformiad y rhanbarth gydag arosiadau am asemiad gofal cymdeithasol ac i gael ystod o becynnau gofal o'i gymharu â'r sefyllfa ledled Cymru ers mis Tachwedd 2022.

Arddangosyn 30: nifer yr oedolion sy'n aros am asemiad gofal cymdeithasol (am bob 100,000 o'r boblogaeth)

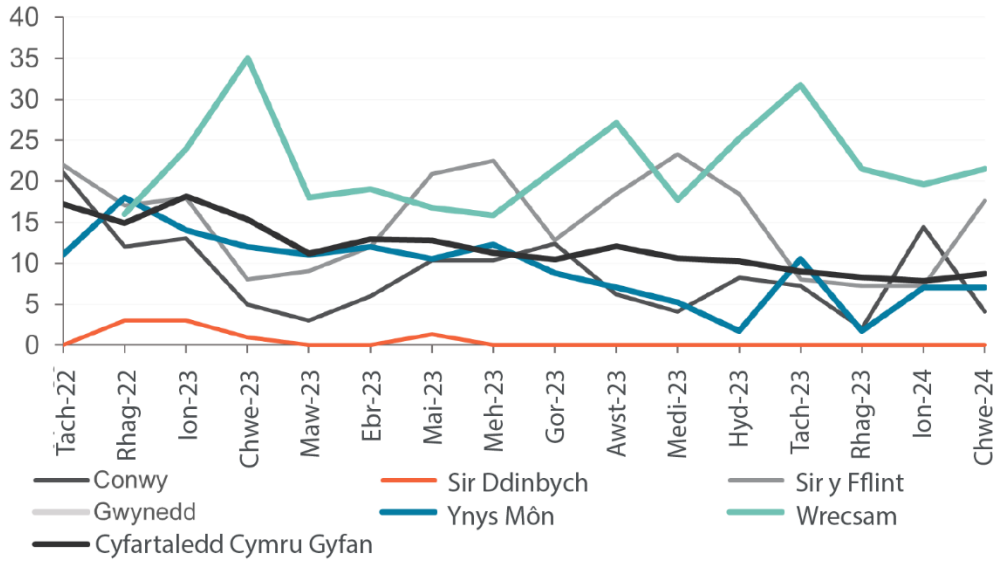
Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Arddangosyn 31: nifer yr oedolion sy'n aros am ofal cartref (am bob 100,000 o'r boblogaeth)

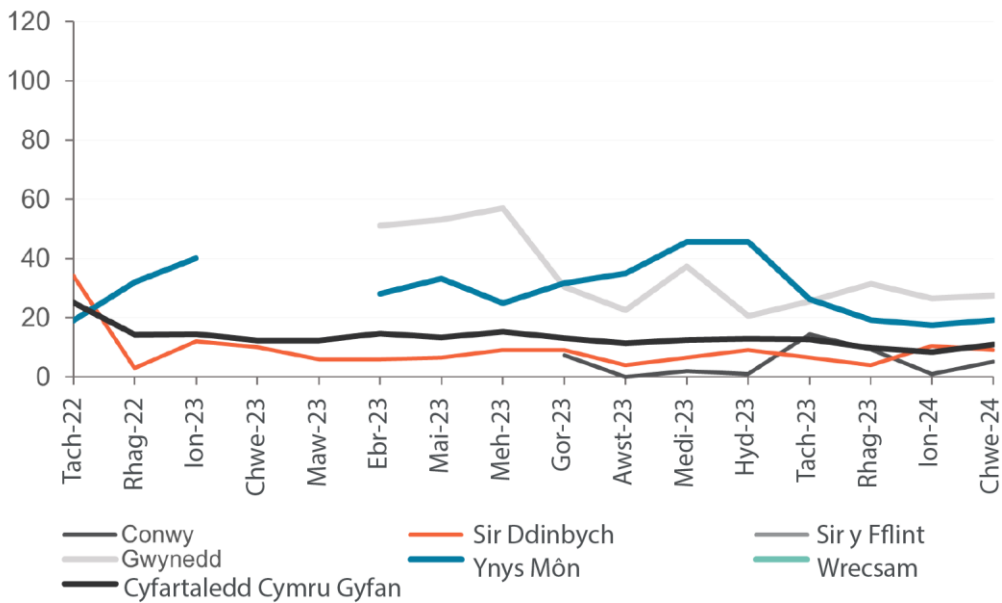
Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Arddangosyn 32: nifer yr oedolion sy'n aros am wasanaeth ailalluogi (am bob 100,000 o'r boblogaeth)

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Arddangosyn 33: nifer yr oedolion sy'n aros am lety cartref gofal hirdymor (am bob 100,000 o'r boblogaeth)

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Archwilio Cymru

1 Cwr y Ddinas, Stryd Tyndall
Caerdydd CF10 4BZ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost:

Gwefan: www.archwilio.cymru

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.